

Budapest - Józsefváros Integrált Városfejlesztési Stratégia

1. kötet

2008. 04. 09.

Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt.
Urbanrenewal & Development of Józsefváros Plc.
H-1083 Budapest, Práter utca 22.
www.rev8.hu

Előlap

Tárgy: Budapest - Józsefváros / Integrált Városfejlesztési Stratégia

1.kötet / Budapest és Józsefváros helyzete

Megbízó: Budapest Józsefvárosi Önkormányzat, 1082. Baross utca 63-67.
Csécsei Béla polgármester

Felelős tervezők: Alföldi György DLA
Dr. Juharos Róbert
Sárkány Csilla
Ifj. Erdősi Sándor

Horváth Dániel
Tibor Tamás

Csete Zoltán
Csatlós Kitti
Czeglédy Ákos
Kolossa József DLA
Szabó Lea
Kóczyán Gergely

Budapest - Józsefváros, 2008. április 09.

Vezetői összefoglaló

Józsefváros fejlődésének alapvető irányai, a kerületfejlesztés stratégiája az 1996-os kerületfejlesztési óta adott. 1997-ben a kerület Budapest egyik legkilátástalanabb helyzetű és jövőjű helye volt. Az megfogalmazott stratégiák óvatosan kezelték a kerület fejlesztésébe bevonható piaci források várható nagyságrendjét. A kerületben akkor több mint tíz éve nem épült új lakás és a külső szemlélők szerint is súlyosak voltak a közbiztonsági problémák.

Egyszerre több ponton is változás indult meg 1999-től. A kerület erős kezdeményezésével megfelelő eszközökkel sikerült a romló közbiztonsági helyzetet megfordítani, az 1998 és 2006 közötti időszak egyik legjelentősebb eredménye a közbiztonság jelentős javulása volt. Az elmúlt években megszűnt az erős fenyegetettség, és a közterületek biztonsága érezhetően javult.

Az eltelt időszakban jelentős eredmények születtek, az önkormányzat szervezésével és irányításával komoly beruházások történtek különösen a lakásépítés területén. A Belső-Józsefváros megújulása után a Középső-Józsefvárosban indultak meg a munkák. 2003-óta folyik a Corvin - Sétány Program, 2003-2005-ben megújult a Futó utca és környéke, és 2005-ben megindult a Magdolna Negyed Program.

Az eredmények mellett tovább erősödött a különbség a kerület különböző részei között, a társadalmi problémák jellemzően két területi egységben (Orczy negyed, Magdolna negyed) sűrűsödnek össze, a lakásállományra sok területen még mindig a korszerűtlen szerkezet és az alacsony minőség a jellemző. Az önkormányzati tulajdon aránya bár folyamatosan csökkent, de még mindig a fővárosi átlag többszöröse.

A jövő önkormányzati fejlesztéseinek alapja az, hogy az önkormányzat rendelkezzen ismét hosszútávon egyensúlyos költségvetéssel, melynek alapelve a működési bevételek és kiadások egyensúlya. Ehhez az önkormányzatnak korszerűsítenie kell vagyongazdálkodását, kiemelten a lakásgazdálkodását - és racionalizálnia kell intézmény struktúráját.

A fejlesztések célja a kerület versenyképességének növelése meglévő adottságaira építve - mint például a Palotanegyed kulturális vonzerejének fejlesztése - és emellett tovább kell folytatnia a harcot a kerület térbeli és társadalmi struktúrájának szétszakadása megakadályozásáért, a leszakadó területeken élő esélyének megteremtéséért.

Az integrált városfejlesztési stratégia legfontosabb célkitűzései: a kerület gazdasági - társadalmi helyzetének, versenyképességének erősítése, a fővárosi státus emelése és a jelentkező társadalmi problémák oldása.

A stratégiában kitűzött célokat az önkormányzat szabályozó eszközeivel és közvetlen beavatkozásaival (fejlesztési beruházások) valósítja meg a kerület és a főváros társadalmi-gazdasági szerplőivel együtt.

A stratégia legfőbb célja a lakásrendszer új, hosszútávon fenntartható intézményi háttérének a kialakítása, mely biztosítja mindenki számára a társadalmi helyzetének megfelelő egészséges, fenntartható és megfizethető lakhatást. A meglévő kerületi lakásgazdálkodási rendszer korszerűsítése során, az intézmények helyzetének és feladatainak áttekintése után a legfontosabb lépés a külső felelős szakmai piaci szereplők bevonása feltételeinek megteremtése. Ehhez rendeleti és esetenként törvényi harmonizáció is szükséges.

A stratégia a kerület egészét illetően fogalmazza meg a társadalomfejlesztési feladatokat, természetesen területenként eltérő karakterrel. A legfontosabb feladat a kerületi kötődés erősítése, és a kerület vonzóerejének növelése, a felnövekvő generációk számára többlet lehetőségek biztosítása. Az átfogó feladat az oktatás és a kultúra intézmény rendszerének megújítása. A krízis területeken ez a program a társadalmi leszakadás háttérének megszüntetése. Alapvető feladat az intézmények szerepének és környezetükre kifejtett hatásának erősítése. Az újra programozás során az iskolák versenyképességének és minőségének fejlesztése a feladat, differenciált oktatási karakterrel. Az intézmények - az iskolák-óvodák-kulturális helyek - szolgáltatásaik fejlesztésével tudnak többletforrásokhoz jutni.

A stratégia megvalósulását az egységes fejlesztés és a meglévő közös társadalmi akarat biztosítja. A kerület egyes részei közötti kelet-nyugati irányú társadalmi-gazdasági-környezeti megosztottság leküzdése után a különbségeket nem alapvetően szociális és szegregációs problémák, hanem a negyedek identitásából származó sajátosságai fogják biztosítani. A változások során a hátrányos helyzetek nem kiradírozásra hanem kiegyenlítésre kerülnek.

A stratégia jelentős szemléletbeli változást hoz a várospolitikában. A konzekvens világos és hiteles várospolitika meghirdetésével, a fejlesztések lakosság bevonásával történő megvalósításával, jelentősen eredményeket lehet elérni, és a felértékelt kerület vagyon így felelős önkormányzati fejlesztési célú vagyongazdálkodás mellett, részben forrásává is válik a fejlesztésnek.

Tartalomjegyzék

1 Budapest szerepe a térségben	7
1.1 Budapest és vonzáskörzetének szerepe	8
1.1.1 A Közép-magyarországi Régió és Budapest városdinamikai folyamatai	8
1.1.2 Budapest népességének változása	10
1.1.3 Iskolai végzettség és foglalkoztatás.....	10
1.1.4 Vállalkozások száma	11
1.1.5 A gazdasági fejlettség elemei	12
1.2 Budapest funkcióellátottsága	12
1.2.1 Lakásellátottság	12
1.2.2 Infrastruktúra-hálózat, környezeti terhelés	13
1.2.3 Védett területek, települési zöldfelületek.....	14
1.2.4 Épített környezet, épületállomány, műemlékek.....	14
1.2.5 Oktatás	14
1.2.6 Szociális ellátás	15
1.2.7 Egészségügyi ellátás	16
1.2.8 Kutatás és Fejlesztés (K+F)	17
1.2.9 Turizmus.....	17
1.2.10 Kultúra	17
2 Józsefváros	18
2.1 Józsefváros kialakulása	18
2.2 Józsefváros fejlődése 2000 után	20
2.3 A gazdasági helyzet	22
2.3.1 Intézmények	22

2.3.2	Gazdasági vállalkozások.....	22
2.3.3	Kiskereskedelem	23
2.3.4	Lakásépítések.....	26
2.3.5	Irodaházépítések	27
2.3.6	Közösségi fejlesztések	27
2.3.7	K+F.....	28
2.3.8	Turizmus.....	30
2.4	Társadalmi helyzet.....	33
2.4.1	Józsefváros népessége	33
2.4.2	Háztartások helyzete	33
2.4.3	Képzettség.....	35
2.4.4	A népesség gazdasági aktivitása	37
2.4.5	Társadalmi szegregáció	38
2.5	Környezeti állapot.....	41
2.5.1	Környezeti adottságok - épített környezet.....	41
2.5.2	Környezet adottságok - természeti környezet	41
2.5.3	Józsefváros műemlékei	46
2.5.4	Budapest VIII. kerület helyi védettségű értékei.....	52
2.5.5	Lakásállomány	54
2.5.6	Infrastrukturális mutatók	56
2.6	Közzolgáltatások.....	57
2.6.1	Oktatás - nevelés.....	57
2.6.2	A helyzetelemzés összegzése: hogyan érvényesül az esélyegyenlőség a kerületben?	63
2.6.3	Esélyegyenlőségi intézkedési terv	64
2.6.4	Közművelődés	65
2.6.5	Egészségügy	65
2.6.6	Szociális ágazat	66

1 Budapest szerepe a térségben

Budapest fejlesztési stratégiáiban megfogalmazódik, hogy a Főváros szerepének újradefiniálása folyik a közép-magyarországi regionális, az országos, illetve az európai kontextusban is.

A Közép-Magyarországi Régió az európai és magyarországi regionális¹ fejlesztési kontextusban a fejlődési ütem megtartása mellett a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítve a térség fő gazdasági, társadalmi, kulturális szervező erejévé, fejlesztési pólusává igyekszik alakulni. A tudásalapú emberi erőforrás- és gazdaságfejlesztés az üzleti szolgáltatásokra, a kutatás-fejlesztésre, a kulturális gazdaságra és a szabadidő gazdaságra koncentrál. Mindezen területeken kulcspozíciója és szerepe van Budapestnek is, hiszen kiemelkedő oktatási-képzési potenciálja van, ugyanakkor a továbblépés érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a gazdasági szereplők (kiemelten a kis- és középvállalkozások) folyamatos képzésére, adaptációs képességének növelésére.

Az üzleti infrastruktúra és a szolgáltatások színvonala országos viszonylatban Budapesten a legfejlettebb, azonban az európai városhálózatban és a városok versenyében a pozíciója romlott az elmúlt évek során. Ezért a jövőben ezeket a beavatkozási területeket is kiemelten szükséges fejleszteni.

A területi versenyképesség következő fontos tényezője a hely "érdekessége", hogy hányan kíváncsiak az adott területre, milyen egy terület imázsa. Budapest és a térségében található kiemelt nevezetességek az ország legfontosabb turisztikai vonzerejét képviselik, de összességben elmondható, hogy a számos kiaknázatlan elem (gyógyfürdők, területileg nem kiegyensúlyozott szolgáltató rendszer, hiányos marketing, nem kapcsolódó, programszerűen felfűzött látványosságok) miatt az idelátogató turisták száma és az itt töltött idő nem éri el az adottságaiból fakadó lehetőségeket.

A Közép-Magyarországi Régió azon túl, hogy az ország térszerkezetének kiemelt központja, közlekedés-földrajzi helyzetéből fakadóan természetes csomópontja a nyugati és keleti, délkeleti közlekedési, áruszállítási kapcsolatoknak. Az adottságai és a fenti tényezők jelenlegi színvonala Budapestet és térségét potenciális regionális szerepkörrel bíró várossá teszik. A kirajzolódó regionális szerepkör megerősítéséhez azonban több tényező együttes fejlesztése is szükséges, melyek közül kiemelkedő fontosságú az áruk, szolgáltatások és információk áramlását biztosító közlekedési-logisztikai és telekommunikációs rendszerek fejlesztése, valamint e szerep tudatos

¹ Forrás: Európa Belvárosa Program dokumentáció (Rév8 Zrt. 2007)

felvállalása, építése és kommunikálása, és az ehhez szükséges humán erőforrás háttér folyamatos fejlesztése.

A versenyképesség a fenti tényezők érvényesítésén keresztül a tökevonzó képesség erősödésében, a húzóágazatok kiemelten gyors fejlődésében nyilvánul meg.

A városi szintű fejlesztési stratégiák körében a megújulás háttérdokumentumaként funkcionáló Budapest Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2007) kiemeli, hogy Budapest szerepének dinamizálása elengedhetetlen az alábbi szinteken:

- Makroregionális szint: a nyugat-kelet regionális tengelyként csomóponti jelentőség, amely releváns lehet a pénzügyi, üzleti szolgáltatás, európai jelentőségű innovációs klaszterek, logisztika és regionális központi irányítási szektoraiban. Ezek a lehetséges funkciók a hagyományos országos központi és adminisztrációs funkciókat kiegészítve erősíteni tudják Budapest innovációs és városias karakterét. A csomópont szerepet nemzetközi egyezmények is rögzítik;
- Mezőregionális, országos szerep: A központi elhelyezkedésből fakadóan adminisztratív, pénzügyi és informatikai szolgáltatást nyújtó, valamint ipari termelőközpont, amely szerepet kap a keleti és nyugati fejlődési nagyrégiókban is. Az új szerepkörben Budapesten belül, bizonyos iparágak fennmaradása mellett, várhatóan gyengülni fog a "hagyományos" ipar szerepe, s a mezőregió városon kívüli részeibe helyeződnek át egyes fejlesztések súlypontjai is;
- Agglomerációs térség: a mai szerepet erősítve a város a vele együtt élő agglomerációs lakókörnyezet és vállalkozási területek számára központi kiszolgáló-funkciókat fog biztosítani, ugyanakkor meg van annak a veszélye, hogy gyengülhet a város képessége a felső középosztály megtartására. Az agglomerációs folyamatok többletterheivel is számolni kell.

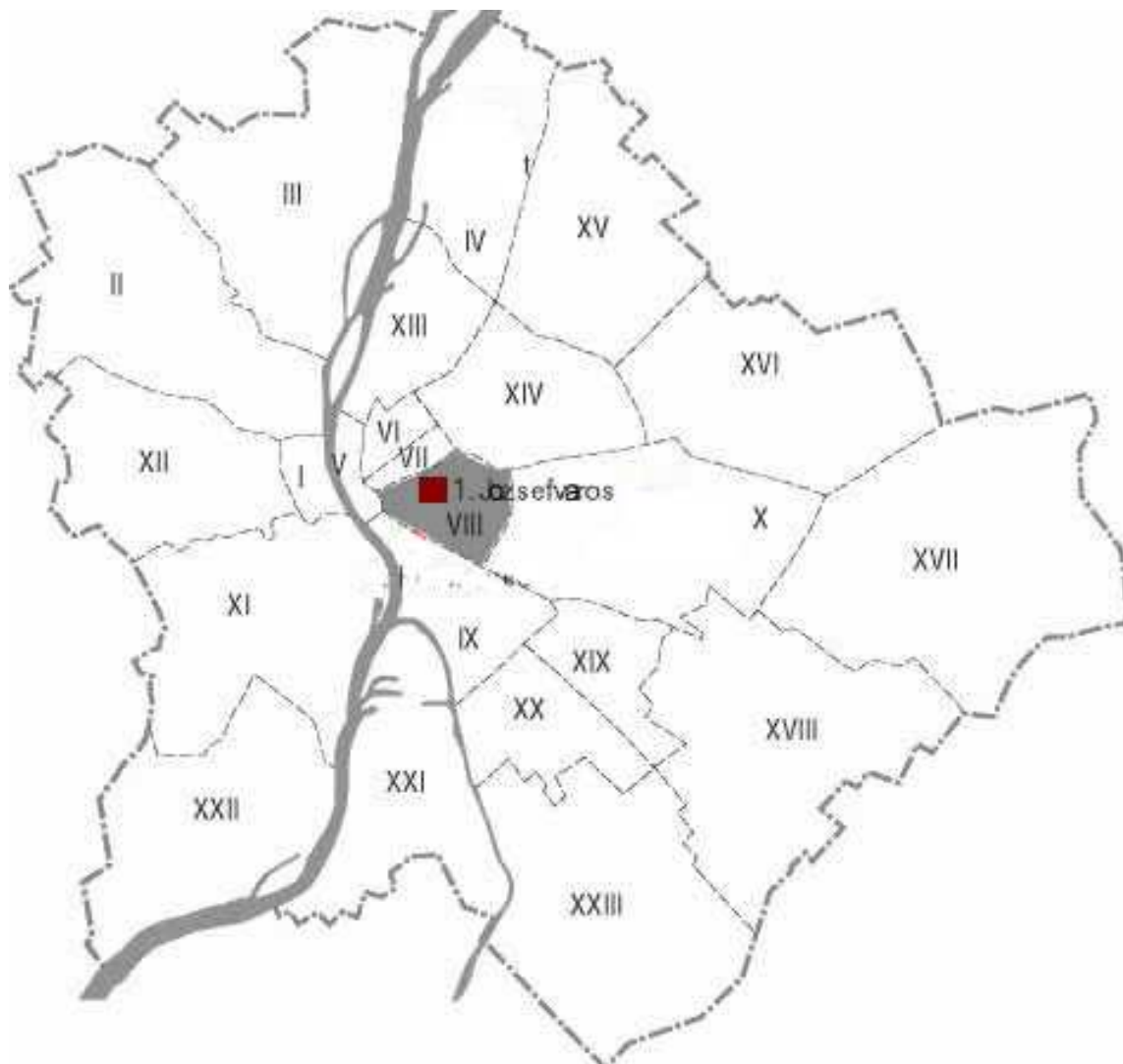
A budapesti fejlesztési és fejlődési folyamatok értelmezése tehát három szinten releváns, a kerületi, illetve kerülethatárokon átívelő helyi beavatkozások pedig ebbe a komplex kontextusba ágyazódnak.

1.1 Budapest és vonzáskörzetének szerepe²

1.1.1 A Közép-magyarországi Régió és Budapest városdinamikai folyamatai

A Főváros és azt körülvevő megye alkotják Közép-magyarországi Régiót. A Régió korántsem homogén: településrendszere három eltérő jellegű részre tagolható, mint a főváros, a fővárosi agglomeráció (80 település), és Pest megye egyéb települései. Ezen kívül a települések között is megfigyelhető egy fejlettségi lejtő: az agglomeráció északi és nyugati része a déli és dél-keleti területnél módosabb településekből tevődik össze.

² Forrás: Budapest Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2007). Készítette: Városkutatás Kft.

. térképt: Józsefváros elhelyezkedése (Forrás: Rév8)

Régió magyarországi szerepét a népességkoncentráció, a gazdaság, az infrastruktúra, valamint a különböző feladatú intézményrendszerek eredményezik, aminek területi hatása a budapesti agglomerációs gyűrű folyamatos erősödése és növekedése (itt koncentrálódik Pest megye népességének közel kétharmada).

A régió legfontosabb területi folyamata a területi struktúra átalakulása, a rendszerváltás után felgyorsuló - és napjainkra részben csillapodó - szuburbanizáció. Gyakorlatilag Budapest és a környező megye lakosság-váltása egy negyedmillió főre tehető. Többfajta folyamat figyelhető meg: a magasabb státuszú fiatal családokra alapozó kiköltözési hullám mellett megjelent a „szociális” szuburbanizáció, a szegényebbek olcsóbb területekre - és ezáltal lefelé mobil módon - való kiköltözése. A két folyamat területileg

is elkülöníthető: az északi és észak-nyugati részein egyértelműen a jóléti kitelepülés tapasztalható, a déli dél-keleti részekén, valamint a Régió agglomeráción kívül eső településein a szociális migráció negatív hatása egyre erősebben érezhető.

A Főváros és közvetlen környezetének szimbiózisa nemcsak a lakosság ingázása, mozgása, hanem egyéb tényezők által is adott: a Főváros oktatási, egészségügyi, kulturális infrastruktúrája a környező településeket ugyanúgy szolgálja, mint azokon a településeken található rekreációs lehetőségek a fővárosiakat. Fontos további elem a hulladék-gazdálkodás és a szennyvíztisztítási feladatok városhatárokon átívelő hatókörének kiemelése.

1.1.2 Budapest népességének változása

Budapesten él az ország népességének 16,5%-a, mintegy 1 775 ezer lakos. A demográfiai folyamatok között az elvándorlás mellett az öregedés is jelentős. Az előbbi felelős 15 év alatt egy 105 ezer fős elvándorlásért, a természetes fogyás ebben az időszakban ennek mintegy másfélszerese volt. Annak ellenére, hogy országosan Budapesten az egyik legmagasabb a várható élettartam, a lakosság korösszetétele nagyon kedvezőtlen, és ez várhatóan a jövőben sem fog módosulni.

. táblázat: Főbb demográfiai folyamatok Budapesten és az agglomerációban (1990-2004)

	Budapest	Agglomeráció
Születések	244 459	103 923
Halálozások	405 160	110 988
Természetes fogyás	-160 701	-7065
Bevándorlás	810 183	595 286
Elvándorlás	915 408	442 326
Vándorlási egyenleg	-105 225	152 960
Népesség változása	-265 926	145 895

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a KSH Pest megyei statisztikai évkönyve alapján

1.1.3 Iskolai végzettség és foglalkoztatás

Budapest regionális és országos szerepének egyik kulcsmomentuma a magas iskolai végzettségű lakossága. Az országos átlagnál magasabb a legalább középfokú végzettségűek aránya az adott korosztályban (lakosainak 77,6 %-a végzett középiskolát, ami az országos érték közel 120%-a), és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya duplája az országos értéknek. A Közép-magyarországi Régiót tekintve ez több mint 1,7 millió legalább középfokú végzettséggel rendelkező lakost jelent.

. táblázat: A népesség iskolai végzettsége 2001 (%)

	Budapest	Magyarország
15 éves és idősebb népességből legalább az általános iskola nyolc osztályát elvégezte	94,3	89,8
18 éves és idősebb népességből legalább befejezett középiskolai végzettségű	77,6	65,0
25 éves és idősebb népességből befejezett felsőfokú végzettségű	30,5	16,3

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése A Magyar régiók zsebkönyve 2003, KSH 2004. alapján

A Főváros foglalkoztatottsági mutatói is kedvezőbbek az országos átlagnál. Mind a foglalkoztatási ráta, mind a foglalkoztatás szerkezete egy stabilabb struktúrát mutat az országosnál.

. táblázat: Munkanélküliség, jövedelem és foglalkoztatás

	Ország összesen	Ország Bp. nélkül	Budapest	Agglomeráció
Regisztrált munkanélküliek száma éves átlag 2005	409 929	386 569	23 360	
Munkanélküliségi ráta (15-64 éves népesség) 2005	7,25		4,4	
Egy adózóra jutó jövedelem az átlag százalékában 2003	110	100	153	129
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, 2005	56,92		65,4	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, 2001	40,9	41,6	38,0	31,3
Vezető, értelmiségi foglalkoztatottak aránya (%)	20,5	17,8	31,0	22,1
Egyéb szellemi foglalkozásúak aránya (%)	20,3	18,5	27,4	22,8
Ipari, építőipari foglalkozásúak aránya(%)	31,5	34,7	18,9	29,7

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a Közép-magyarországi Operatív Program alapján

1.1.4 Vállalkozások száma

Budapest regionális és országos gazdasági szerepének egy erős indikátora a budapesti bejegyzésű vállalkozások aránya. Az országban szinte minden harmadik vállalkozás budapesti, és a vállalkozások ezer lakosra jutó száma itt 209, vagyis több mint kétszerese az országos átlagnak. A vállalkozások természetesen itt is heterogén

összetételűek, akárcsak országosan: a kisvállalkozások (ezen belül is az 1-9 főt foglalkoztató szolgáltatók és kereskedők) vannak túlsúlyban. A nagyvállalatok aránya kb. megegyezik az országos átlaggal.

A vállalkozások profiljának vizsgálata bizonyítja, hogy a főváros körzetében koncentrálódik számos iparág: a médiapiac, a nyomdaipar, a csomagolóstechnika, az információs technológia, a gyógyszergyártás döntő többsége, de jelentős az élelmiszer-, a feldolgozóipar és a könnyűipar is.

1.1.5 A gazdasági fejlettség elemei

A Főváros és agglomerációja évtizedek óta Magyarország legfejlettebb térsége. 2005-ben az ország GDP-jének 34,6%-a származott Budapestről. Az egy főre jutó GDP 2004-ben Budapesten az országos átlag 205%-a.

A budapesti GDP háromnegyedét a szolgáltató szektor termeli (ez a teljes szektor GDP-jének 41%-a), az ipar pedig kb. egy ötödét. Ezen belül fontos a gépipar, az élelmiszeripar, az energiaipar és a vegyipar (főként a gyógyszeripar). A mezőgazdasági szektor súlya nem éri el az 1%-ot sem. Budapesten jóval az országos átlag alatti az iparban foglalkoztatottak aránya (16,8%). A szolgáltatási szektoron belül a közszolgáltatás és az oktatás foglalják el a vezető helyeket, de fontos az IT és kommunikációs szegmens szerepe is.

1.2 Budapest funkcióellátottsága

1.2.1 Lakásellátottság

Budapest lakásmutatói igen kedvezőek, ami köszönhető a II. világháború utáni városfejlesztés során bekövetkező tömeges lakásberuházásoknak és infrastruktúra-fejlesztésnek, illetve az elmúlt évtized nagyszabású lakásépítéseinek. A lakosság közelmúltbeli fogyása a lakások zsúfoltságának csökkenését, ezzel pedig az országos átlagnál kedvezőbb életminőséget eredményezett.

Az újlakásépítés a lakástámogatási rendszer 2001-es átalakításával az évente épített lakások száma közel a duplájára emelkedett. Az épített új lakások többsége jó minőségű, összkomfortos. A lakásberuházások azonban főként az új állományra koncentrálnak, miközben a meglévő lakásállomány minőségi színvonala leromlik, koncentráltan érintve a főváros régi építésű belvárosi tömbjeit és lakótelepeit. A jelenlegi építőipari megtorpanásra a fővárosi beruházások lassabban reagálnak, minden esetre a beszámolók alapján sok az eladatlan új lakás.

. táblázat: Lakásállomány, laksűrűség

Év	Lakások száma		100 lakásra jutó lakos		100 szobára jutó lakos	
	Budapest	Magyarország	Budapest	Magyarország	Budapest	Magyarország
2001	820 997	4 064 653	217	251	97	98
2005	844 469	4 172 787	201	242	88	94

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a KSH Magyar Statisztikai Évkönyv alapján, 2005

1.2.2 Infrastruktúra-hálózat, környezeti terhelés

Budapest közműellátottsága messze meghaladja az országos átlagot. A csatornahálózatba bekötött lakások aránya 95 % (2004), az ivóvíz-hálózatba bekapcsolt lakások aránya pedig 98 %.

Budapesten a keletkezett szennyvíz több mint 10%-a mechanikai tisztítás nélkül, 66%-a biológiai tisztítás nélkül jut a Dunába, mint befogadóba. A Duna és természeti környezete terhelését növelő tényezők a parti kiömléssel a Dunába jutó szennyvíz, illetve a Ráckevei Duna-ág szennyezett vízutánpótlása. Az Európai Unió Kohéziós Alapjából finanszírozott Központi és a Dél-Budai szennyvíztisztítók megépítése és a külső kerületek csatornázása várhatóan jelentősen csökkentik majd a környezeti terhelést.

Budapesten évente megközelítőleg 920.000 tonna (916.000 tonna 2003-ban) kommunális hulladékot szállítanak el a háztartásoktól, ennek több mint ötöde veszélyes hulladék. A Fővárosi Hulladékhasznosító Műben 2003-ban a települési szilárd hulladék ötödét ártalmatlanították égetéssel. Ez az arány 2005. évben 33%-ra növekedett és 2006. évtől - a Fővárosi Hulladékhasznosító Mű beruházásának befejezését követően - az Európai Unió normáknak minden tekintetben megfelelő teljes kapacitással üzemelő létesítményben meghaladta az 50 %-ot. A nem elégetett hulladékot a Pusztázalmi Regionális Hulladékkezelő Központban és a Dunakeszi Regionális Hulladéklerakóban deponálják, amely létesítmények 2030-ig biztosítanak hulladék-lerakási lehetőséget.

A Főváros egy az utóbbi időben egyre erősödő környezeti gondja a területi légszennyezettség, amely mára már érinti az agglomerációs települések egy jelentős részét is. 2003-ban elkészült egy integrált levegővédelmi intézkedési program, amely feltárja a közlekedési emisszió kulcsszerepét az érintett lakosság életminőségének tartós veszélyeztetésében. Ez szorosan összefügg a budapesti forgalom és úthálózat jellegével és hatásaival: a növekvő gépjármű-állomány, a cél- és átmenő teherforgalom, az agglomerációból érkező járműforgalom, amelyek hatásait a három - már csak részben megfelelő - átszellőzési csatorna (a Duna völgye, a Hűvösvölgy térsége, illetve a budaörsi légcsatorna) nem képes ellátni.

A közlekedési eredetű természeti terhelések egy másik csoportját a zaj- és rezgésterhelések jelentik. Országosan a lakosság 42%-a él a határértéket meghaladó

terheltségű területen, jelentős részük fővárosi lakos. A főutak és bekötő utak mentén, felüljárók környezetében, illetve a vasútvonalak mentén különösen súlyos a zajterhelés. A repülőtér környéke (Zugló, Kőbánya, XVII. kerület, Vecsés és Üllő) a légiutas-forgalom megnövekedésével vált zajossá, hiszen naponta mintegy 300-350 gép száll le- és fel.

1.2.3 Védett területek, települési zöldfelületek

A fővárosban 3500 ha terület áll természeti védettség alatt, pl. a Sas-hegy, a Pálvölgyi- és a Szemlőhegyi barlang felszíni területe, a Gellérthegy, a Háros-sziget, a Fűvészkert és a Jókai kert, valamint az összes barlang (ebből 11 fokozatosan védett) és valamennyi forrás és gyógyforrás. A hatósági felügyeletet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága gyakorolja.

A városon belüli zöldfelületek csökkenésében elsősorban a decentralizált önkormányzati tervezési rendszer egyik hátulütője manifesztálódik: az önkormányzatok rövidtávú, „túlélési”, gyors forráshoz jutási stratégiai legszembeszökőbbben az agglomerációs települések gyors zöldkörnyezet csökkenésében mutatkoznak meg. Ezen a folyamaton egy 2000-ben elfogadott koncepció, a Budapesti Agglomeráció Terület-rendezési Terve (2000) sem tudott fordítani.

1.2.4 Épített környezet, épületállomány, műemlékek

A főváros épített környezetének sokszínűsége (középület-állománya, lakóépület-állománya, régi és új lakótelepei, úthálózata, hídjai stb.) az országos települési struktúrában elfoglalt helyzete alapján egyedülálló. A XIX.-XX. század fordulóján kiépült városmag adja a város arculatának meghatározó jellegét, amelyet az UNESCO Világörökséggé való nyilvánítása emel nemzetközi mércével is elismert építészeti és kulturális értéké. Ezt a területet is érintik a Városrehabilitációs Keret és más fővárosi alapok épített környezeti megújulást támogató forrásai, amihez kapcsolódó folyamatokat gyorsítani és erősíteni kell. A védelem alatt álló műemléképületek száma Budapesten 2030. A turisztikai vonzerőt elsősorban ezek a műemléképületek és a Világörökség jelentik.

1.2.5 Oktatás

A sokszínű fővárosi oktatási kínálat - mint ahogy azt a regionális és országos szerep tárgyalásánál is említettük - emeli ki Budapestet az országos oktatási térképen: ma számos pedagógiai modell, tanterv, oktatási módszer és iskolatípus jellemzi nemcsak az alapfokú, hanem a közép- és felsőfokú oktatást is. Regionális szerepét különösen aláhúzza, hogy a középiskolák diákjainak negyede Pest megyei.

A 2005/2006-os tanévben Budapesten 540, 75%-ban önkormányzati fenntartású óvodaegység működött. Hasonló a mintegy 390 általános iskola önkormányzati üzemeltetői részesedése is. A középiskolák - az Önkormányzati Törvény szabályozása

alaján - kétszintű rendszerben üzemelnek: A kb. ugyanennyi iskola harmada fővárosi önkormányzat és ötöde a kerületi önkormányzatok fenntartásában van. Emellett jelentős szerephez jutnak a civilek (egyházak, alapítványok, magánintézmények): arányuk 33%. A szakközépiskolák és a szakiskolák mintegy felét a Fővárosi Önkormányzat tartja fenn.

Az ellátás színvonala és mennyiségi körülményei sem maradéktalanok. Egy kihangsúlyozandó folyamat a szuburbanizáció hatására fellépő kielégítetlen kereslet a peremkerületekben, míg más területeken többlet kínálat jelentkezik.

Az iskolarendszeren kívüli szakoktatás intézményhálózata folyamatosan bővül, de változatlanul kevés az összhang a valós munkaerő-kereslet és a képzési kínálat között. A felnőttoktatási rendszerben az élethosszig tartó tanulás modellje felé már érzékelhető az elmozdulás. A Térségi Integrált Szakképző Központok kialakításától a szakképzés tartalmi és módszertani folyamatos megújulása várható.

Budapest kulcsszereplője a magyarországi felsőoktatásnak, hiszen mintegy 150 ezer diák - az országos létszám közel négytizede - tanul nappali tagozaton a főváros 32 felsőoktatási intézményében. A Budapesten tanulónak csak kb. a fele budapesti, aminek az is oka, hogy olyan speciális kínálatú felsőoktatási intézmények is vannak a Fővárosban, amelyek más városban nem elérhetők (művészet, sport, vallás).

. táblázat: A Közép-magyarországi régióban működő felsőoktatási intézmények, 2003.

Megnevezés	Budapest	Pest megye	Közép-magyarország	Országos
Intézmény	32	3	35	66
Hallgató összesen	149 288	34 800	184 088	381 560
Nappali tagozatos hallgató	81 420	10 727	92 147	193 155
Egyetemi	53 808	3 949	57 757	105 927
Főiskolai	36 271	5 355	41 626	98 983

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a Magyar régiók zsebkönyvéből 2003, KSH 2004.

1.2.6 Szociális ellátás³

A szociális ellátás célcsoportjainak mindegyike jelentős Budapesten: a megváltozott munkaképességűek, a speciális helyzetű nők, a pályakezdők, a hajléktalanok, a roma kisebbséghez tartozók, a gyakran egyedül és szegénységben élő idősök, a fogyatékkal élők, a gyermeküket egyedül nevelők, fogvatartásból szabadulók, állami gondoskodásban felnövő, pszichiátriai betegek és lakhatási problémákkal küzdők mind kihívást jelentenek a részben decentralizált és ezért fragmentált szociális ellátórendszer számára.

³ Forrás: Közép-Magyarországi Operatív Program (2007, Pro Régió)

Az ellátásban részesülők számait és arányát vizsgálva látható, hogy az ellátás-szervezés a nagy igények miatt részben kapacitásgondokkal küzd. Különösen érdekes pl. a bölcsődei férőhelyek 120%-os kihasználtsága, ami részben egy demográfiai hullám hatása is.

A hajléktalan-ellátási formák gyenge hatásfokát a növekvő számú hajléktalan mutatja. Az idősellátás bentlakásos formáiban a folyamatosan ápolásra szoruló arányának növekedése tapasztalható, ami a jelen intézményi humánerő-forrás és anyagi kapacitások ismeretében nehézségeket okoz, illetve súlyosbítja az általános, pl. férőhelyhiány okozta problémákat. Néhány további adat olvasható az alábbi táblázatban.

. táblázat: A szociális ellátás főbb formái, 2004

Megnevezés	Budapest	Agglomeráció
Szociális ellátás főbb formáiban részesülők aránya összesen (%)*	10,6	10,5
Szociális alapellátásban (étkezés és/vagy házi segítségnyújtás) részesülők aránya (%)*	4,8	3,3
Nappali ellátást nyújtó idősok klubjaiban ellátottak aránya (%)*	1,5	0,8
Nappali ellátást nyújtó idősok klubjainak kihasználtsága (%)	101,8	84,9
Idősokorúak otthonaiban gondozottak aránya (%)*	1,6	2,4
Idősokorúak otthonainak kihasználtsága	94,6	88,1
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonokban gondozottak aránya*	2,7	3,9
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok kihasználtsága	91,7	90,6

* A 60 éves és idősebb állandó népesség száma alapján számítva ,

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a Közép-magyarországi Operatív Program alapján

1.2.7 Egészségügyi ellátás

Budapesten koncentrálódik az egészségügyi ellátórendszer egy jelentős része, így a város és lakosainak ellátottsága kiemelkedő. Ugyanakkor ismert problémát jelentenek a korszerű berendezések, gépek hiánya, illetve a korszerű beteg-informatikát hátráltató IT-hiányosságok. Több helyen alapvető infrastrukturális hiányosság is fellelhető (rossz épület minőség, zsúfoltság, stb.)

A járóbeteg szakellátásban több mint 110 szakorvosi rendelőintézet vesz részt, az országos átlagot messze meghaladó rendelési idővel. Ezek egy része a fekvőbeteg-szakellátást is ellátó 40 intézményben működik, amelyek vegyes tulajdonosi összetételűek, az egészségügyi reform első lépése előtt az országos ágyszám 30%-át biztosították.

1.2.8 Kutatás és Fejlesztés (K+F)

Térségi és országos oktatási szerepéből következően Budapest a kutatás és fejlesztés területén is vezető aktor: 2004-ben a kutatóhelyek több mint 40%-a volt a fővárosban, és a Magyar Tudományos Akadémia kutatóintézményeinek koncentrációja is növeli a súlyát. A folyó költség (65,9%) és a K+F beruházások (60,2%) tekintetében még dominánsabb a főváros szerepe, és a szektorban keletkező termelési érték 70%-a is Budapesthez köthető.

A K+F-re fordított GDP arány is látványosan Budapesten és a Közép-magyarországi Régióban a legmagasabb országos viszonylatban (mintegy háromszorosa a többi régió mutatójának). Hasonlóan közelíti az Európai uniós átlagot a kutató-fejlesztők aktív keresőkhöz mért aránya Budapesten (3,2%). A vállalati kutatóhelyek számának alacsony aránya európai összehasonlításban ugyanakkor Budapestre is igaz, hiába kétszereződött meg ezek száma az elmúlt 10 évben.

. táblázat: A K+F szektor legfontosabb adatai, 2004

	Budapest	Magyarország	Budapest aránya (%)
K+F ráfordítás (mFt)	109 344	181 525	60,2
Kutatóhelyek száma	1 127	2 541	44,3
K+F létszám (fő)	25 480	49 615	51,3
Ebből kutató:	16 524	30 420	54,3
Tudományos fokozattal rendelkezők száma	6 076	10 962	55,4
K+F tevékenységet folytató vállalkozások száma (2002)	1 175	1 886	62,3
K+F témák száma (db)	11 593	22 612	51,2

Forrás: Budapesti IVS gyűjtése a Közép-Magyarországi Operatív Program alapján

1.2.9 Turizmus

Az épített környezet sokszínűsége, kulturális, gasztronómiai, rekreációs kínálata és elérhetősége miatt Budapest hazánk turisztikai központja. 2003-ban itt koncentrált az ország szállodai férőhelyeinek 30%-a, és az országos szállodai vendégforgalom 41%-a. A vendéglátási kapacitások és a minőség folyamatos bővülése a rendszerváltás óta még nem teljesedett ki a speciális programkínálatok, illetve a közlekedési infrastruktúra tekintetében.

1.2.10 Kultúra

Budapest elvitatatlan főszereplője Magyarország kulturális kínálatának. A kulturális intézmények, színházak, mozik, kiállító termek, múzeumok magas száma, a média

koncentrációja egyértelműen mutatják ezt a súlyt. Ugyanakkor ki kell hangsúlyozni, hogy a rendszerváltás után a kulturális szolgáltatás kínálatának és igénybevételének alakulásában negatív trendek érvényesültek mind országosan, mind regionálisan és a fővárosban egyaránt. Ennek egyik magyarázata a megfizethetőség romlása miatt is átalakuló fogyasztói szokások, az életmódváltozás, és a kulturális események PR-jának, a kultúratámogatásnak visszaszorulása, amelyet csak részben képes ellensúlyozni a magánszféra kultúra szponzorálása.

Ugyanakkor kiemelkedő ellenpéldák is felsorolhatók a helyüket stabilizáló, újradefiniáló és erősítő kulturális intézmények köréből, ami például a színházlátogatási szokások elemzésekor is nyilvánvalóvá válik (megfordul a csökkenő tendencia). A fesztiválkínálat bővülése is egy működőképes profilváltást és -bővülést hozott a budapesti és országos kulturális életbe.

2 Józsefváros

2.1 Józsefváros kialakulása

Józsefváros a középkori városfalon kívül futó Múzeum körút, a Rákóczi út és Üllői út valamint a Hungária körgyűrű között fekszik. A Kiskörút és a két sugárirányú útvonal középkori eredetűek, a török kor után még hosszú ideig „országútként” működtek. A Hungária körgyűrű nyomvonala először az 1871-es városrendezési tervben jelent meg.

A városrész története - amely nevét a Habsburg család egy tagjáról kapta - belső területei a török kiűzése után a szomszédos Terézvároshoz (a mai VI. és a VII. kerület egyes részei) hasonlóan kertek osztásával kezdődött. A terézvárosi „északi kertekkel” ellentétben, amelyek birtokosai inkább jómódú pesti polgárok voltak, a Kálvin tértől induló „déli kerteknek” főleg arisztokraták és olyan (idegen) katonatisztek voltak a tulajdonosaik, akik a török elleni felszabadító harcokban érdemeket szereztek. Később ezeknek a terézvárosiaknál nagyobb kerteknek a zömét is felosztották bérházak építése céljára, azonban a városrészben még maradt sok olyan felosztatlan telek amelyen, fontos középületek (Tudományegyetem, Nemzeti Múzeum, Klinikák) épülhettek fel. A nemesség korai barokk palotái, udvarházai mára eltűntek, a helyükön épült XIX. századi arisztokrata paloták egy része is közfunkcióknak ad helyet (Magyar Rádió, Szabó Ervin könyvtár stb.).

Józsefváros történetének másik egyedi sajátossága, hogy itt alakult ki Pest első, még az ipar megjelenése előtti „szuburbiája” a XVIII. század első évtizedeiben. Az akkor Kőbányai útnak nevezett országút (Baross utca) két oldalán, a mai Horváth Mihály tér magasságában nagy majorságok csoportosultak, amelyeken túl északon és délen

szántóföldi művelés folyt. A majorságok közötti teresedésből alakult ki a mai Horváth Mihály tér.

Elsőként a majorságokat parcellázták fel, majd a környező szántókat. A XVIII. század végén az északi szántókat osztották fel, délen a tulajdonosok még egy fél évszázadig „spekuláltak” a felértékelődésre.

1840-es években Józsefváros kicsiny, falusias településként élt, akkor még mély fekvésű, vizenyős területek által elszakítva Pest belső területeitől. A városrész térbeli-társadalmi tagoltsága is jórészt történeti illetve földrajzi okokra vezethető vissza. A városrészben csak az Üllői úthoz közelebbi, délkeleti részek földje volt igazán termékeny a vízben gazdag Illés kútja áldásait élvezve, emiatt itt két nagy kert is kialakult: a volt Ludovika Akadémiának helyet adó Orczy kert és egy másik, amelynek helyén ma a Klinikák épületei és a Fűvészkert találhatóak. A leginkább terméketlen, homokos rész a mai Köztársaság tér környékén volt, a lóvásár nem véletlenül települt ide. A korábbi termékeny és a terméketlen, homokos részek határvonala nagyjából a mai Népszínház utcánál húzódott.

Az észak-déli tagoló vonalak közül legfontosabb a József körút. Ezen a helyen, a feltöltődött Duna ág vonalában egy kisebb patak szedte össze a mély fekvésű mocsaras terület vizeit, akadályozva ezzel Józsefvárosnak az „anyaváros” Pest felé való növekedését. (A Rákóczi tér környékén például agyagbányák, téglagyárak termelték a gyorsan növekvő Pest számára az építőanyagot.) Józsefváros végül csak a Nagykörút XIX. század végi kiépülésével állt össze összefüggő városrészé. Ez azonban inkább csak az utcák képében jelentkezik, a leírt történeti okok miatt társadalmi szempontból a kerület meglehetősen heterogén. A belső fekvésű „dél kertek” területe sok mindent megőrzött a korábbi arisztokrata jellegéből: itt a bérházak általában nagyobb lakásokkal épültek a középosztály számára (emiatt sokszor a „gang” is hiányzik az udvarokon).

A Baross utca tipikus pesti bérházakkal épült be - elől a jó lakások, hátul a gangról a szegényeknek épült szoba-konyhák. Még gyengébb az épületállomány a Baross utcától délre, itt a XIX. század végi nagy bérházépítési láz is hamar alábbhagyott. Még szegényesebbek a korábban a város belső részeit az ún. „közbirtokosi” földektől, elhatároló, a mai Fiumei út menti palánk mellett fekvő részek ahol már iparok is megtelepültek.

A fővárosra általában jellemző iparosodás alakította tehát a fejlődést, Józsefváros mégis elsősorban kisiparos kerület maradt. Az iparos réteg mellett itt élt a pesti zsidóság jelentős, bár szegényebb része, valamint a cigányság felső rétegeihez tartozó muzsikusság cigány családok. Írók és művészek is nagy számban laktak erre. A környék kávéházai, kertvendéglői és kocsmái híreseket voltak, Budapest más részeiből is felkeresték őket.

Józsefváros lakosainak száma 1890-re 91 303 főre nőtt, ami a főváros lakosságának 18,8%-át jelentette. A kerület beépítése és a lakosság számának ugrásszerű növekedése

1910 körül (164 255 lakos) érte el csúcspontját, a gyárak (és ezzel a munkásság) egy része azonban már kiszorult a kerületből. A fejlődés lelassult, az árvíz után épült Józsefváros tekintélyes része megérett a lebontásra. A gazdasági pangás, a lakásviszonyok elmaradottsága, a külső (eléggé falusias jellegű) részek elszegényedése jellemezte ezt az időszakot, valamint ekkorra tehető a jelentős prostituált negyed kialakulása is.

A legtöbb, a 19. század fordulóján virágzó kisebb ipari üzem megszűnt vagy elköltözött. Az I. világháború következtében a szegénység és a minimális gazdasági növekedés miatt a lakásépítési tevékenység szinte teljesen megszűnt.

Az 1930-as évektől megfigyelhető építési konjunktúra létrehozott ugyan néhány jól sikerült épületet, épületegyüttest, ám túl későn indult be és rövid ideig tartott ahhoz, hogy észrevehetően megváltoztathassa Közép-Józsefváros jellegét. A II. világháború során a józsefvárosi épületek mintegy 90%-a sérült meg. Az "újjaépítéskor" elsősorban a romos házakat tették lakhatóvá. Új házakat alig húztak fel, 1950-ig még a foghíjak sem kerültek teljesen beépítésre, s ezáltal Józsefváros Budapest egyik leelhanyagoltabb kerületeként konzerválódott. Ehhez az is hozzájárult, hogy a bérházakat államosították, majd teljesen magukra hagyták: karbantartásukat és felújításukat elhanyagolták, így azok állapota fokozatosan leromlott. Belső-Kőbánya üzemének csatlóása, a Ganz és a MÁVAG egyesülése (1958) és az országos jelentőségű vállalatok (pl. Május 1. Ruhagyár) termelésbe állása ellenére Józsefváros kisiparos kerület maradt. Ekkor ékelődött be a Szigony utcai lakótelep a Baross utca és a Práter utca közti sávban.

Józsefváros még 1950-ben is inkább nézett ki önálló kisvárosnak, mint Budapest egyik kerületének. Ezekben az évtizedekben a lakosság heterogenitásának csökkenése is lezajlott: a magasabb státusú népesség, és a szakmunkásréteg elköltözésével párhuzamosan az alacsony státusúak beáramlása vált jellemzővé. Az 1960-as években merült fel először Józsefváros fejlesztésének gondolata, ám a szanálási és rekonstrukciós tervek készítése mellett az 1970-es évekig jószerivel csak a foghíjak beépítésére került sor, illetve a hagyományos városszövetbe

2.2 Józsefváros fejlődése 2000 után

Józsefváros fejlődésének alapvető iránya, a kerületfejlesztés stratégiája, az 1996-os kerületfejlesztési koncepció óta változatlan. Az elkészült fejlesztési és rehabilitációs koncepciók az alapértékeket és a célokat pontosították, meghatározták a szükséges eszközöket.

A megfogalmazott fejlesztések a gazdasági - társadalmi helyzet erősödését, a fővárosi státus emelkedését, és a jelentkező társadalmi problémák oldását célozzák.

Az 1998 óta eltelt időszak legmeghatározóbb eredménye, hogy a kerület vonzereje jelentős mértékben növekedett. Az utóbbi években a kerületben megélénkültek a fejlesztési beruházások, különösen a lakásépítések területén, de nőtt az irodaházak és a kereskedelmi létesítmények száma is. Fontos mutató, hogy a hagyományosan erős kiskereskedelem jelentősége megmaradt.

2000 utáni időszak egyik legjelentősebb eredménye a közbiztonság jelentős javulása volt. Megszűnt az erős fenyegetettség, és a közterületek biztonsága érezhetően javult.

A már elért eredmények mellett ugyanakkor erősödött a különbség a kerület egyes negyedei között. A problémák jellemzően két területi egységben (Orczy negyed, Magdolna negyed) sűrűsödnek össze. A két krízis terület leszakadásának megállítását célozza a 2004-ben elindult el Magdolna Negyed Program, és a tervek szerint 2010-től elindul az Orczy negyed rehabilitációja is. A Magdolna Negyed Program első eredményei statisztikailag még nem mutatható ki a negyed fejlődésében, a program folytatása szükséges az érezhető változásokhoz. Ezért továbbra is elmondható, hogy ezekben a negyedekben jellemző a magas munkanélküliség, az alacsony iskolázottság és a rendkívül alacsony minőségű lakásállomány.

Az 1998-ban megindult rehabilitáció már látható eredményeket hozott a Belső- és a Középső-Józsefvárosban: önkormányzati lakóépületek, intézmények, közterületek, infrastruktúra hálózatok újultak meg. Az elmúlt években megvalósult beruházások hatásai leginkább a környezeti elemek változásán érezhetőek. A Csarnok negyedben, az Orczy negyedben a foghíjtelkeken sorra megépült társasházak fokozatosan javítják a környezeti állapotot, és a társadalmi összetételt. A Palota-negyedben és a Józsefváros Központban a közterületi rekonstrukciók hatására nagyobb léptékű lakásépítési projektek (pl. Futó utca) valósultak meg, a fejlesztéseket a kisvállalkozások megerősödése is követte. (Krúdy Gyula utca, Futó utca).

A kisebb fejlesztések mellett a kerületi jövőjét leginkább meghatározó két projekt a Corvin Sétány Program (CSP) és a Magdolna Negyed Program (MNP). A Corvin Sétány Program hatása már most kimutatható a Józsefvárosról kialakult negatív kép átalakulásában. Ezt támasztja alá a megnövekedett lakáskereslet a projekt középkategóriás lakási iránt. Míg a CSP a kerület dinamikáját, kitörést, a fejlődést reprezentálja, a Magdolna Negyed Program a társadalom fejlesztésének a mintaprojektje. Az MNP a negyedben lakók életkörülményeinek a kis lépésben történő javítását tűzte ki célul. A program megvalósulásának eredményeként elérhető, hogy a negyed újra Józsefváros lakható részévé váljon, mely képes befogadni és hosszútávon megtartani, otthont teremteni a különböző kultúrájú és társadalmi háttérrel rendelkező rétegek, generációk számára. Identitásának fejlesztésével a Magdolna negyed önálló, egyedi arculatú, de a környező területekhez szervesen kapcsolódó városrészé váljon.

A kerület társadalmi helyzetének fejlesztéséhez szükséges, hogy a Magdolna negyedben a már elkezdett program folytatódjon, és a program eredményeire támaszkodva, a kerület többi részén is, ahol releváns elinduljon, javítva a lakhatási feltételeket, a lakásállomány minőségét, valamint a társadalom szerepének erősítésén keresztül, az itt élők munkához jutási lehetőségét, a munkaerőpiaci versenyképességet.

Az 2004 évi stratégiában az átfogó programokként megfogalmazott eszközök - a lakásprogram és a társadalomfejlesztési program - az egész kerületet célozzák. Ezek az átfogó programok megjelennek az egyes negyedekhez tartozó egyedi programokban, és azokon keresztül valósulnak meg.

A negyedekhez tartozó programok olyan integrált fejlesztési programok, amelyek az egyes területi egységek sajátosságai, egyedi helyzetük és problémáik alapján határozzák meg a szükséges fejlesztéseket, önkormányzati beavatkozásokat. A negyedek programjai a kerületi átfogó programokban általánosabban megfogalmazott célok és feladatok megvalósításának eszközei.

2.3 A gazdasági helyzet

A kerület gazdasági helyzetének bemutatását nem lehet önállóan megtenni, hiszen a gazdasági élet csak egységesen, a főváros egészében értékelhető. Ezért a kerületben területileg megtalálható gazdasági szervezetek értékelésére kerül csak sor illetve a területet érintő látható gazdasági aktivitások kerülnek bemutatásra, az 1998 - 2005 közötti időszak változásai alapján.

2.3.1 Intézmények

A kerület nagy része belvárosi fekvésű terület, amely fontos oktatási, kulturális és gazdasági centruma az országnak (itt található a Nemzeti Múzeum, a Magyar Rádió, a SOTE, a Szabó Ervin Könyvtár, stb.). A kerület gazdasági dinamikáját főként a határain túlmutató vonzáskörzettel rendelkező cégek és intézmények adják. Ezek nem közvetlen módon gyakorolnak hatást a kerületre, csak áttételesen. Közvetlen környezetük életére gyakorolt hatásuk jelentős. Fontos kerületi érdek, hogy ezen intézmények fejlesztési szándékait vonzani tudja a kerület.

2.3.2 Gazdasági vállalkozások

A kerületben - de más fővárosi belső területeken is - az ipar szerepe jelentősen csökkent. Ennek a csökkenésnek az ellenére a kerületben továbbra is a fővárosi átlagot meghaladóan található ipari területek, jelenleg vegyes intenzitással. Józsefvárosban az iparterületek aránya jelentős, a külső-józsefvárosi területeken. A kerületben a Ganz negyed területén volt található tradicionális nagyipari terület és ehhez kapcsolódó MÁV logisztikai bázis, amely az elmúlt évtizedben végérvényesen elvesztette jelentőségét, és

bonyolult tulajdoni viszonyainak köszönhetően jelentős átszuktúrálódon esett át (kínai piac). A kerület másik ipari területe a Százados negyedben megőrizte pozícióját és bizonyos mértékben korszerűsödésen esett át (Aréna Plaza, Aréna Center).

Józsefváros hagyományos területe volt - még a 1960-70-es években is - a kisiparos és kiskereskedelmi tevékenységeknek. A szolgáltató iparban végbemenő szerkezetváltás megszüntette a gazdasági alapját ezeknek a vállalkozásoknak. A vállalkozói kör egy jelentős része kényszervállalkozó, illetve jelentősebb befektetést nem igénylő tevékenységet végző kisiparos.

A vállalkozások területén a rendszerváltás hatására indult el újból a vállalkozások számának erőteljes növekedése, amely 2002-ig - némi megtorpanásokkal - töretlen volt. A 2002-s csúcs elérését követően, amikor közel 7500 vállalkozás működött aktívan a kerületben, lassú, de folyamatos - mintegy 2,5%-os - csökkenés következett.

Társasági formák szerinti bontásban a Kft.-k esetében tapasztalható töretlen növekedés. Miközben a kerületben tevékenykedő egyéni vállalkozások és részvénytársaságok számában 2002 után 10% fölötti fogyatkozás mutatkozott, addig a Kft.-k száma 2016-ról 2549-re nőtt az 1999-2005 periódusban. Az egyéni vállalkozásoknál tapasztalható kerületi változások a fővárosi átlagot követik, míg a részvénytársaságok esetében a irány ellentétes.

. táblázat: **Működő vállalkozások száma** (átalakulásra kötelezett és megszűnő gazdálkodási formákkal együtt, az év során, vállalkozási demográfia szerint)

Józsefváros	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.
Működő vállalkozások	6 186	6 964	7 054	7 493	7 379	7 385	7 299
- ebből Kft	2 016	2 088	2 137	2 267	2 349	2 476	2 549
- ebből Rt.	77	75	85	88	88	78	71
- ebből egyéni vállalkozó	2 131	2 665	2 565	2 769	2 579	2 492	2 439

Forrás:

2.3.3 Kiskereskedelem

A bevásárló- és kereskedelmi központok térnyerése ellenére az elmúlt években erősödött a kiskereskedelem szerepe a kerületben. Ezt jelzi a kiskereskedelmi üzletek számának nagymértékű növekedése. 1998 és 2006 között mintegy 70 %-kal nőtt a kerületi üzletek száma, 1857-ről 3159-re Ez a növekedési ütem a budapesti átlagnak kerekén a kétszerese, így a fővároson belül a kerületben található a legtöbb kiskereskedelmi üzlet, amely nagyrészt Józsefváros kedvező adottságainak, belvárosi fekvésének köszönhető.

. táblázat: Kiskereskedelmi üzletek száma a kerületben (humán gyógyszertárak nélkül) (db)

1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
1 673	1 857	1 968	2 545	2 702	2 825	2 831	2 826	3 066	3 159

Forrás:

Ugyanakkor az elmúlt tíz éves periódusra jellemző, hogy az egyéni vállalkozók által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma a budapesti tendenciákat szorosan követte: az ezredfordulóig tartó növekedés 2001-re megtorpant, és 1998-hoz képest 2006-ra jelentős - 15%-os - csökkenést realizált. A jelenség azonban nem kerületi sajátosság, részben az ország általános gazdasági helyzetével magyarázható.

.táblázat: Egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek száma (humán gyógyszertárak nélkül) (db)

1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
424	444	429	477	474	471	449	425	397	375

Forrás: KSH

Az üzlethelyiségek elhelyezkedését és kihasználtságát részletes vizsgálataink alapján a mellékelt térképek mutatják. Az üzletek jelentős része Belső- és Középső-Józsefvárosban a forgalmasabb útvonalak, csomópontok mentén helyezkedik el.

A legtöbb üzlet a Palota negyedben és a Csarnok negyedben található, míg a legkevesebb - lakosságszámhoz viszonyítva a Magdolna negyedben. Az alábbi tábla a kereskedelmi üzletek és szolgáltatások számát mutatja az 2008. márciusi felmérés alapján. A Kerepesi negyedben a zárójelben az Aréna Plaza üzleteit tartalmazza.

.táblázat: Kiskereskedelmi üzletek száma negyedenként (humán gyógyszertárak nélkül) (db)

	Palota negyed	Népszínház negyed	Csarnok negyed	Józsefváros központ	Magdolna negyed	Orczy negyed
Kiskereskedelmi üzletek száma	244	100	138	60	34	63
élelmiszerjellegű	31	13	24	17	9	22
ruházati jellegű	44	17	13	9	1	2
egyéb	169		101	34	24	39
Vendéglátóhelyek száma	76	18	24	20 (+3)	16	16

Forrás:

. térkép: Üzlethelyiségek eloszlása Józsefvárosban (Forrás: Rév8)

táblázat: Kiskereskedelmi üzletek száma negyedenként (humán gyógyszertárak nélkül)(db)

	Tisztviselő telep	Ganz negyed	Kerepesi negyed	Százados úti negyed	Szigony negyed
Kiskereskedelmi üzletek száma	32	30	18 (154)	20	54
élelmiszerjellegű üzlet	5	4	6 (4)	6	24
ruházati jellegű	6	11	1 (88)	3	3
egyéb	21	15	11 (62)	11	27
Vendéglátóhelyek száma	5	6	11 (27)	4	8

.táblázat: Iparüzési adóalap Budapesten

Díjtypus, bevallás dátuma	Díj
Helyi iparüzési adó nettó árbevétel szerint / 2000.01.01	2%
Helyi iparüzési adó napi átalány szerint / 2004.01.01	5000 Ft/nap 1000 Ft/nap

Kerületi beruházások, fejlesztések

A kerület iránti érdeklődést és a helyi gazdaság élénkülését jelzi, hogy az elmúlt években jelentős magán és közösségi (önkormányzati, állami) beruházások valósultak meg a kerületben.

2.3.4 Lakásépítések

A magánberuházások többsége lakásépítéshez és felújításhoz kötődött. A rehabilitációs tevékenységek hatására megélénkült lakásépítéseknek köszönhetően 2000 óta több, mint 1600 lakás került átadásra. Jelenleg 2600 lakás értékesítése folyik. Legnagyobb arányban a Józsefváros központ negyedben, de Csarnok negyed és az Orczy negyed is jelentős számban kínál új lakásokat.

2005-ben elkezdődött a Corvin-Szigony Projekt Befektetői Programja is, amelynek keretében 10 év alatt mintegy 2500-3000 új lakás kerül felépítésre, üzleti, kereskedelmi, vendéglátó és egyéb szolgáltató funkciókkal kiegészítve.

. táblázat: Jelentősebb lakásépítési beruházások a kerületben 2006-2008.

Projekt	Negyed	Lakásszám
Blaha Garzon	Csarnok negyed	230
City center	Csarnok negyed	198
Fecskefészek ház	Csarnok negyed	
Lovassy apartman	Csarnok negyed	60
Mária ház Kisstáció u./Kisfaludy u.	Józsefváros központ	89
Kis Stáció - Vajdahunyd u, sarok		32
Corvin udvar	Józsefváros központ	94
Premier ház, Corvin Sétány	Józsefváros központ	180
Fontana ház Corvin Sétány	Józsefváros központ	234
Futó u. - Nap u. sarok	Józsefváros központ	24
Futó u. 15-19.	Józsefváros központ	73
Erkel ház	Népszínház negyed	271
Jázmin Apartman	Szigony negyed	174
Mátyás udvar	Magdolna negyed	178
Ciprus ház	Százados	426
Mentha park	Orczy negyed	104
Sárkány ház	Orczy negyed	54
Bokréta ház	Orczy negyed	105
Illés ház	Orczy negyed	74
összesen		2600

Forrás:

2.3.5 Irodaházépítések

Az üzleti, kereskedelmi funkcióhoz köthető magánberuházások között a jelentősebbek az Orczy téri, a Kálvin téri és Hungária körúton az Aréna Corner irodaház felépítése. 2008. 1. negyedében elkészült a Corvin Sétány Program első irodaháza is. A kerületben valósult meg Budapest legnagyobb kereskedelmi beruházása is, az Aréna Pláza és épül a Corvin Átrium fedett bevásárló utca.

2.3.6 Közösségi fejlesztések

A közösségi célú fejlesztések között több meghatározó jelentőségű közterület- és intézményfejlesztés valósult meg az utóbbi 5-6 évben. Fővárosi beruházásként fejtújításra került a Rákóczi út Astoria és Baross tér közötti szakasza, a Fiumei út, Baross

utca-Kőbányai út (Illés u. - Orczy tér - Könyves Kálmán körút közötti része) és a Könyves Kálmán körút.

A Szabó Ervin tér - Ötpacsirta utca - Reviczky utca megújításának folytatásaként önkormányzati beruházás keretében 2004-ben befejeződött a Krúdy utca - Lőrinc pap tér teljes rekonstrukciója. Megújításra került a Vajda Péter utca is, ahol megszüntetésre került a vágány zóna és a helyén új burkolatot kapott az utca.

Jelentősebb intézményi fejlesztések közé tartozik a Nemzeti Múzeum épületének részleges felújítása, valamint az Uránia mozi és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár teljes megújítása, amelynek köszönhetően a két intézmény visszanyerte kulturális központi szerepét. A Pázmány Péter Egyetem Információs Technológiai Kar a Szigony térre és a Magyar Természettudományi Múzeum az Orczy parkba költözésével pedig további országos jelentőségű intézményekkel gazdagodott a kerület.

A kerületben a rehabilitációs tevékenységek következtében az utóbbi években több lakóépület-felújítás történt, a Belső-Józsefváros és a Középső-Józsefváros területén.

Az önkormányzat 2000 óta több mint 200 új szociális bérlakást épített, illetve vásárolt.

2.3.7 K+F

A kerületben zajló K+F tevékenység bemutatását bonyolult lenne önállóan megtenni, a folyamatok egységesen, a főváros egészében világosabban értékelhetőek.

A főváros az ország tudományos életének legfontosabb központja. Itt működik a Magyar Tudományos Akadémia központi szervezeti apparátusa és legtöbb kutató intézménye csakúgy, mint az egyetemek és az üzleti szféra kutatóhelyeinek többsége. A főváros hatalmas gazdasági potenciálja szükségszerűen megköveteli a tudományos bázisok gyors fejlesztését. A kutató-fejlesztő tevékenység csaknem teljes vertikuma megtalálható Budapesten.

A gazdaság szerkezeti átalakítása a tudományos kutatás terén is változásokat hozott. Az államilag fenntartott kutatóhelyek mellett mind több vállalkozási jellegű, vagy vállalkozások által finanszírozott kutató-fejlesztő tevékenység folyik. Budapest súlya a tudományos kutatásban a gazdaság más szektoraihoz képest is kiemelkedően magas. Itt található az ország kutatóhelyeinek több mint kétötöde, s itt dolgozik a tudományos kutatók több mint fele. A kutatásokra fordított pénzeszközöknek ennél is nagyobb hányada koncentrálódik a fővárosban. Józsefváros nagy jelentőségű egyetemei - SOTE, Pázmány Péter Egyetem Informatikai Kar - révén járul hozzá leginkább a Budapesten zajló K+F tevékenységhez. A kerületben zajló Corvin Sétány Projekt a jelenlévő egyetemek bevonásával, további oktatási-kutatási intézeteknek helyet adva a szintén erősíteni kívánja a K+F funkciót.

. térkép: Tudásbázis központok Józsefvárosban (Forrás: Rév8)

2.3.8 Turizmus

Az egykori külvárosok helyén létrejött kerületek közül kevés dicsekedhet annyi látnivalóval, mint a VIII. kerület, közismert nevén a Józsefváros. Itt található a Nemzeti Múzeum, a Kálvin tér, a József körút, és a Kerepesi, vagy mai nevén Fiumei úti temető (Nemzeti Panteon) is a kerület része.

A VIII. a kisebb alapterületű budapesti kerületek közé tartozik, 6,8 négyzetkilométernyi felületével a 19. a sorban (23-ból). Ugyanakkor lakosságát (77 175 fő, KSH 2001. népszámlálás) és az itt lévő lakások számát tekintve (kb. 40 000) a „felsőbb középmezőnyben” található, és a szomszédos VII. kerülettel együtt - legalábbis a külső körúton belüli területen - a legsűrűbben lakott pesti városrész. Gondozott parkjainak felülete 299 000 négyzetméter, melynek jelentős részét - mintegy a felét - az Orczy-kert adja.

Nevezetességek

. táblázat: A kerület főbb idegenforgalmi nevezetességei

Magyar Nemzeti Múzeum	Az ország első és egyben legnagyobb közgyűjteménye állandó kiállításon mutatja be Magyarország történetét az államalapítástól 1990-ig. Számos felbecsülhetetlen kincset őriz.
Arany János-szobor	Arany János költő szobra a Magyar Nemzeti Múzeum főhomlokzata előtt áll. A monumentális szobor harasztí mészkből készült talapzata több mint 4 méter magas. Arany János bronz ülő alakja 3 és fél méteres. A 2 és fél méteres mellékalakok, Toldi Miklós és Piroska, a költő legismertebb műveit idézik. A szobor Stróbl Alajos munkája.
Uránia Nemzeti Filmszínház	A velencei gót és a keleti mór stílust ötvöző, 1895-ben épült palotát hangverseny- és táncteremnek tervezték, de mulató nyílt itt, majd mozi lett. Schmahl Henrik tervezte a dúsan díszített, gazdag ornamentikájú és színvilágú épületet, amelyre nagyvonalú, áttekinthető és laza térrendszer jellemző.
Szent Rókus-kápolna	A pestisjárvány elmúltával, 1711-ben emeltette a város a Szent Rókusról és Szent Rozáliáról, a járványok ellen védelmező szentekről elnevezett kápolnát, ami mai barokk formáját az 1740-es bővítéskor nyerte el

Keleti pályaudvar	A Keleti pályaudvar eklektikus épülete 1881-ben épült. A fogadóépületet Rochlitz Gyula, a csarnokszerkezetet Feketeházy János tervezte. A szobrok Bezerédy Gyula, a freskók Lotz Károly és Than Mór alkotásai.
Kerepesi temető (Fiumei úti sírkert)	A Kerepesi, hivatalosan Fiumei úti sírkert Budapest legrégebbi ma is használatban lévő keresztény temetője - egyben Európa egyik legnagyobb nemzeti panteonja. 1847-ben létesítették.
Füvészkerti Festetics-villa és pálmaház	Az egykori Festetics-villa és a pálmaház a Füvészkertben Pollack Mihály tervei szerint épült. Az emeletes villa kora klasszicista stílusú, 1802-1803 között készült. A romantikus stílusú pálmaházat 1864-65-ben állították föl. A villában ma a kert igazgatósága található.
GRUND	Az újjászületett GRUND, Molnár Ferenc „A Pál utcai fiúk” című regényének legendás helyszíne. Az idestova 100 éve megjelent műben megálmodott eredeti foghíjtelektől néhány utcányira, a Tömő utca 4. sz. alatt megépült játszótér sikerrel ötvözi a szerző eredeti elképzeléseit és az uniós játszótéri szabványokat. A végeredmény egy olyan egyedi építészeti és kulturális értékeket hordozó közösségi tér, amely nem csak a környéken lakók életét teszi színesebbé, hanem idővel vonzó turisztikai célpontként a főváros és Magyarország hírnevét is öregbíti.
Magyar Természettudományi Múzeum	A volt Ludovika épülete
Szabó Ervin Könyvtár épülete - Wenckheim-palota	A Wenckheim-palota 1887-ben Meinig Artúr tervei szerint épült emeletes, eklektikus tömbje ma a Szabó Ervin Központi Könyvtár. Különös figyelmet érdemelnek az első emelet gazdagon aranyozott termei.
Corvin Filmpalota,	
Festetics-palota és Károlyi-palota	Ybl Miklós tervezésében, Pollack M tér

Szálláshelyek, szállásférőhelyek, vendéglátóhelyek

Hazánk legjelentősebb turisztikai célpontja mindig is Budapest illetve a Balaton térsége volt. Az utóbbi főleg a belföldi turisták körében kedvelt, míg a fővárost évről-évre több külföldi utazó látogatja.

A fővárosi idegenforgalomban Józsefváros jelentős szerepet játszik, amit egyfelől annak köszönhet, hogy a tágabb értelemben vett belvárosnak a részét alkotja (Palota negyed), másfelől pedig számos -nemzetközi érdeklődés tárgyát képező - turisztikai látványosságnak ad otthont (Magyar Nemzeti Múzeum, Keleti pályaudvar, stb.).

A keresletet és a lehetőségeket felismerve az elmúlt tíz évben a területen jelentősen megszorodtak a kereskedelmi szálláshelyek. Amíg 1997-ben csupán 6 volt a kereskedelmi szálláshelyek száma, 2005-re ez a szám már elérte a 70-et. Ugyanakkor a statisztikai adatokból szembetűnik, hogy ez a felívelés elsősorban a fizetővendéglátás megjelenésének és gyors elszaporodásának köszönhető, és a szálláshelyek ezen alternatívája mindössze 194 férőhelyet biztosított 57 különböző helyszínen 2005-ben. A kerület szálláshelyein eltöltött összes vendégéjszakáknak mintegy 95-98%-át a helyi szállodák regisztrálták, és az elmúlt évtizedben az arányokat tekintve nem volt tapasztalható jelentős eltérés. Józsefváros területén 2005-ben 8 szálloda volt található, ezek közül négy felső- (****), további négy pedig közép kategóriás szolgáltatást nyújt.

.táblázat: Kereskedelmi szálláshelyek száma (db)

1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
6	16	13	65	65	69	70	70	69	70

Forrás:

.táblázat: Összes kereskedelmi szálláshely szállásférőhelyeinek száma (db)

1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
920	902	995	961	1 114	1 108	2 022	1 990	2 017	2 090

Forrás:

A vendéglátóhelyek tekintetében ugyancsak dinamikus számbeli növekedés tapasztalható a Józsefvárosban: 1997-hez képest 2006-ra mintegy 70%-kal nőtt a vendéglátóhelyek száma és elérte az 530-at. Ez a növekedési ütem a fővárossal megegyező.

.táblázat: Vendéglátóhelyek száma (db)

1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
307	366	413	475	485	518	531	534	519	534

2.4 Társadalmi helyzet

2.4.1 Józsefváros népessége

Józsefváros lakónépessége 1998-ban 83 958 fő, az állandó népessége - állandó bejelentett VIII. kerületi lakcímmel rendelkező - pedig 82 193 fő volt. A kerület népessége a budapesti népességhez hasonlóan az elmúlt években folyamatosan csökkent, melynek hatására a népesség 2006-ra 80 141 főre fogyatkozott, a lakónépessége pedig 73072 főre, ami több, mint 11%-os csökkenést jelent.

Az alábbi táblázat jól mutatja, hogy 2003-tól a népesség számának fogyása lelassult, sőt a lakónépesség esetében 2004-től egy kismértékű növekedés is megfigyelhető, ugyanakkor az állandó népesség csökkenése nem állt le.

.táblázat: Józsefváros népessége

Népesség változása (2007.01.01.)					
Népesség (jan.1.)	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.
Lakó népesség	85 497	83 958	82 859	81 729	81 551
Állandó népesség	83 420	82 193	81 204	79 196	77 175
Népesség változása (2007.01.01.)					
Népesség (jan.1.)	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Lakó népesség	80 914	79 716	79 389	79 845	80 141
Állandó népesség	75 819	74 264	73 430	74 362	73 072

Forrás: KSH

A népességszám-csökkenés lassulásához a rehabilitációs tevékenységek következtében megélénkült kerületi lakásépítések nagymértékben hozzájárultak. A beruházások hatására az elmúlt években megállt a lakásállomány csökkenése, és 2002-től már növekedett a kerületi lakások száma, és várhatóan tovább fog emelkedni a jelenleg folyó 2000 lakásépítés hatására. Az állandó lakónépesség fogyása ugyanakkor azt mutatja, hogy egyre több lakást vásárolnak befektetési célra.

A népesség korösszetételét vizsgálva megállapítható, hogy a budapesti arányokhoz hasonlóan a kerületben is magas az időkorúak aránya, ugyanakkor az átlagéletskort tekintve kerület népessége fiatalabb, mint a többi kerületé. A rehabilitációs tevékenységek hatására a népesség korszerkezetében a középkorú, családos, kisgyermekes rétegek részarányának növekedése várható.

2.4.2 Háztartások helyzete

A kerületben az 1990-es népszámlálás alkalmával 42 885 háztartást számoltak össze, mely a népesség folyamatos csökkenésének köszönhetően 2001-re a 38 073-ra fogyatkozott. A családháztartások száma hasonló tendenciát mutatva 21827-ről 20 062-re csökkent. A háztartások szerkezetében azonban lényeges változás nem történt.

Továbbra is kiemelkedően magas az egyszemélyes háztartások aránya, 41,9%, amely a budapesti átlagnál jelentősen magasabb.

.táblázat: Háztartások aránya

	Összes háztartás	Háztartások			
		1	2	3-4	5+
		Személlyel			
Józsefváros 1990	42 885	40,9%	31,0%	25,0%	4,1%
Józsefváros 2001	38 073	41,9%	29,0%	24,6%	4,4%
Főváros 2001	770 083	34,6%	30,0%	30,6%	4,8%

Forrás:

A lakosság jövedelmi és vagyoni helyzete

Józsefváros Budapest egyik legrosszabb helyzetben lévő, súlyos gazdasági és társadalmi problémákkal átszőtt kerülete. A kerületen belül a krízisjelenségek különösen az Orczy és a Magdolna negyedekben sűrűsödnek.

A háztartások anyagi helyzetét az egy főre jutó jövedelem bemutatásával jellemezzük, amelyet a mindenkori öregségi nyugdíj minimumának (MÖNYM) kategóriáiban (0,5-szörös, 1-szeres, 1,5-szeres, stb.) fejezünk ki. A Magdolna negyedben és az Orczy negyedben a háztartások 13%-ban az egy főre jutó jövedelem kisebb, mint a MÖNYM 100%-a (24700 Ft), 29% esetében nem haladja meg annak 150%-át (37050 Ft), és 44% esetében pedig annak 200%-át (49400 Ft)). Bár az Orczy-negyedben valamivel magasabb a két alsó jövedelmi csoport aránya, mint a Magdolna-negyedben, a két negyedben élő családok e módon mért jövedelemszintjében nem találtunk szignifikáns különbséget. A számos tanulmány, elemzés foglalkozott már a jövedelemhiány és a lakberekkel, közműdíjakkal való eladósodottság kapcsolatával. Ezért csak vizsgálatunk legfontosabb eredményeinek összefoglalását végezzük el:

- a) a válaszadók 22%-a, az önkormányzati bérlakásban élők 31%-a említette, hogy előfordult már vele, hogy anyagi okok miatt nem tudta kifizetni a lakással kapcsolatos kiadásokat.
- b) A kérdés időpontjában - a válaszadók saját bevallása szerint - a háztartások 10%-nak volt lakbér-, és / vagy közműdíj, közös költség hátraléka. Az önkormányzati bérlők és a tulajdonosok aránya többszörösében különbözik a tulajdonosok javára (bérlők 16%, tulajdonosok 4%). Az adósságot említők 65%-a egyszobás lakásban lakik, a csoport többségét kitevő bérlakásban élők esetében az arány 78% (tulajdonosok 32%), ezért lakás „túlfogyasztásról” tartozók ezen csoportjának esetében nem beszélhetünk.

- c) A jelenlegi hátralék megoszlása is inkább a kevésbé eladósodott tulajdonosok számára kedvező, mivel a bérlők esetében jelentősen nagyobb a 100 000 Ft-ot meghaladó adósság aránya (bérlakásban élők 39% vs. tulajdonosok 21%).
- d) A korábban vagy jelenleg hátralékkal rendelkezők harmadánál (36%) már előfordult, hogy tartozásuk miatt kikapcsolták az áramot (az összes megkérdezett 8%-a esetében). Ez az arány jelentősen magasabb a hátralékos bérlőknél (43%), mint a hátralékos tulajdonosoknál (23%).

Megjegyzés:

Önkormányzat támogatásával készített bűnmegelőzési kutatás keretében, Józsefváros két krízisterületén, a Magdolna-negyedben és az Orczy-negyedben (Baross utca - Illés utca - Korányi Sándor utca - Diószeghy S. utca - Orczy út) kerültek felvételre 2005. áprilisában (Rév8 Zrt/íj. Erdősi S. 2005). A vizsgálat keretében összesen 900 lakásra kiterjedő kérdőíves vizsgálatot készítettünk. A minta a 2001. évi Népszámlálás lakóegységei közül történő véletlen kiválasztással készült, annak érdekében, hogy a lakásokban ténylegesen lakó, nem pedig csupán az oda bejelentett népességről kaphassunk képet. Adataink tehát két olyan fővárosi kerületrésze vonatkoznak, amelyeket az őket alkotó tömbök többsége alapján szegénynegyednek is nevezhetünk (közös határuk a Baross utca).

2.4.3 Képzettség

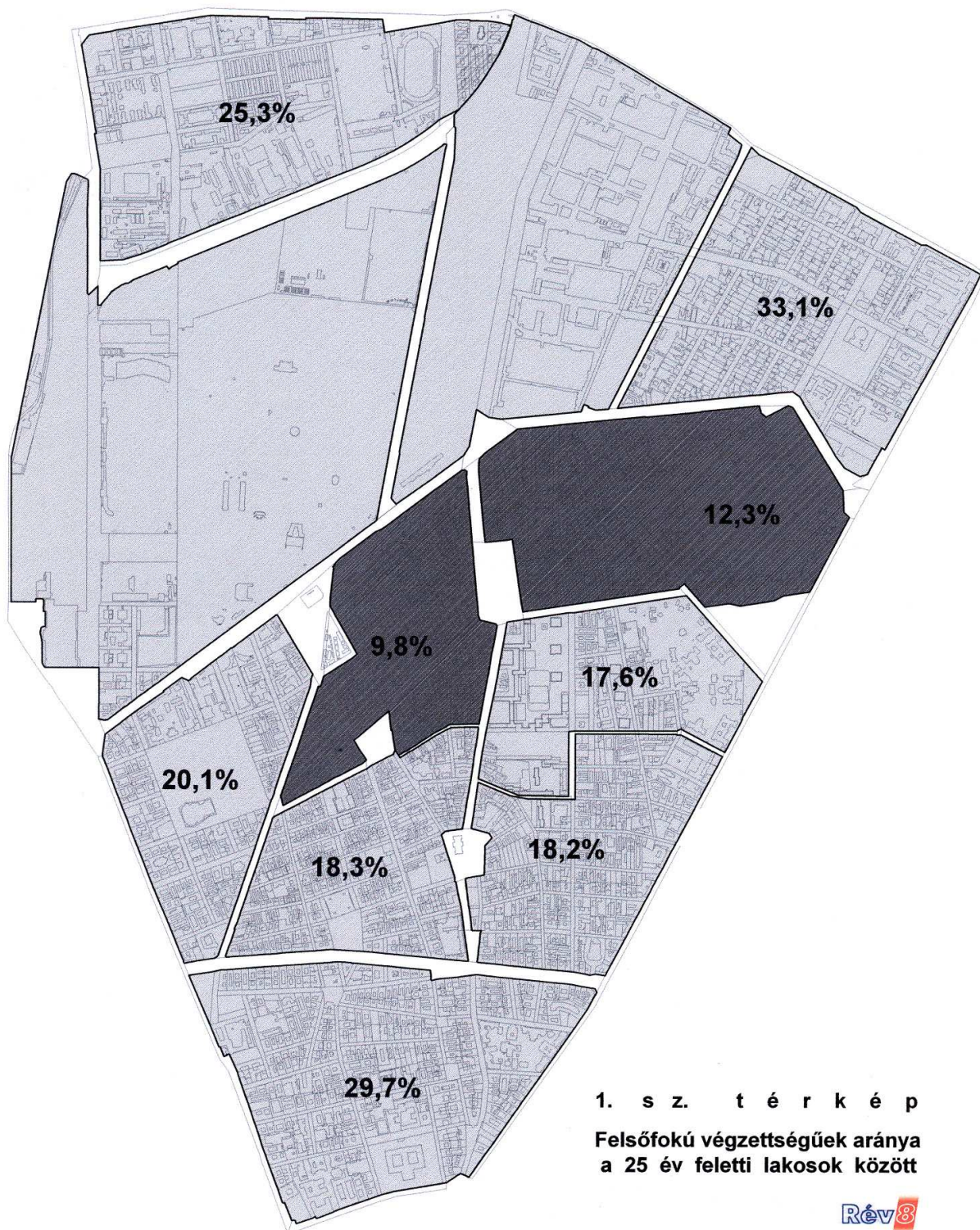
Az iskolai végzettséget tekintve a kerületi népesség körében a felsőfokú végzettségűek aránya jelentősen elmarad a fővárosi átlagtól. Bár 1990-hez képest 2001-re a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (a 25 év feletti lakosság körében) 16,07%-ról 19,2%-ra növekedett, ez mégis messze a 24,9%-os fővárosi átlag alatt marad.

. táblázat. Felsőfokú végzettséggel rendelkezők adatai

Területi egység	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma	Felsőfokú végzettségűek aránya az összes lakosságon belül	Felsőfokú végzettségűek aránya a 25+ lakosságon belül
Józsefváros	11 202	13,7%	19,2%
Budapest	320 899	18,0%	24,9%

Forrás: KSH

Józsefváros területi egységei között jelentős különbségek figyelhetők meg az iskolai végzettség arányait illetően. Míg a Tisztviselő telep és a Palotanegyed lakói körében kiemelkedően magas a felsőfokú végzettségűek aránya, 33,1% és 29,2% - amely a fővárosi átlagot is meghaladja -, addig a kerületen belül is legkedvezőtlenebb helyzetű Magdolna negyedben ez az arány csak 9,8% - a budapesti érték 40%-a.

A legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők alacsony aránya mellett súlyos probléma, hogy a legalacsonyabb -általános- iskolai végzettséget sem megszerzők aránya jelentős a Magdolna városrészben. A 0-7 osztályos iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya a 15 év feletti népesség körében meghaladja a 10%-ot.

.táblázat: Felsőfokú végzettséggel rendelkezők adatai

Területi egység	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma	Felsőfokú végzettségűek aránya az összes lakosságon belül	Felsőfokú végzettségűek aránya a 25+ lakosságon belül
Palota negyed	2 925	22,0%	29,7%
Népszínháznegyed	1 169	15,1%	20,1%
Csarnok negyed	1 470	13,3%	18,3%
Józsefváros központ	1 610	12,9%	18,2%
Magdolna negyed	809	6,7%	9,8%
Orczy negyed	737	8,5%	12,3%
Tisztviselőtelep	572	21,5%	33,1%
Ganz negyed	168	9,8%	13,1%
Kerepesi negyed	187	17,8%	23,1%
Százados úti negyed	594	17,2%	25,3%
Szigony negyed	961	12,7%	17,6%
Józsefváros	11 202	13,7%	19,2%
Budapest	320 899	18,0%	24,9%

Forrás: KSH

2.4.4 A népesség gazdasági aktivitása

A kerületben elvégzett korábbi társadalomkutatások is azt mutatják, hogy az itt élő lakosság jövedelmi pozíciója és a foglalkoztatottsági helyzete gyengébb a budapesti átlagnál. Józsefváros helyzetének relatív gyengüléséhez az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező rétegek folyamatos leszakadása is hozzájárult.

A 2001-es adatok szerint 100 józsefvárosi háztartásra 208 személy és 83 foglalkoztatott jutott, a háztartások 3,8%-ában fordult elő legalább egy munkanélküli, ez az arány a budapesti kerületek között Józsefvárosban volt a legmagasabb, a fővárosi átlag csak 2,4% volt.

Az 1998 utáni időszak adatai - 2001-es népszámlálási adatok - szerint Józsefváros népességének 43%-a gazdaságilag aktív, melynek 8,8%-a vallotta magát munkanélkülinek és ez sajnos nem mutat javuló tendenciát. A Főváros egészét nézve a népesség 44,7% gazdaságilag aktív, melynek csak 6,3%-a munkanélküli.

A foglalkoztatottsági helyzetet tekintve is jelentős különbségek tapasztalhatók Józsefvároson belül az egyes területi egységek között. Az alacsony iskolázottsággal is összefüggésben a Magdolna és az Orczy negyedben volt a legmagasabb a munkanélküliség: 12,6% és 10,9%.

.táblázat: Gazdasági aktivitás

Területi egység	Népességszám	Gazdaságilag aktív népesség	Munkanélküliek aránya a gazdaságilag aktív népességhez viszonyítva
Palota negyed	13 299	44,2%	6,5%
Népszínháznegyed	7 742	42,9%	8,2%
Csarnok negyed	11 035	42,0%	10,0%
Józsefváros központ	10 297	43,0%	9,5%
Magdolna negyed	12 068	40,3%	12,6%
Orczy negyed	8 690	42,5%	10,9%
Tisztviselőtelep	2 655	37,1%	6,7%
Ganz negyed	1 707	50,6%	4,4%
Kerepesi negyed	1 052	44,3%	4,9%
Százados úti negyed	3 449	43,3%	5,2%
Szigony negyed	9 793	46,7%	7,7%
Józsefváros	81 787	43,0 %	8,8%
Budapest	1 777 921	44,8 %	6,3%

Forrás:

2.4.5 Társadalmi szegregáció

Józsefváros 11 kerületsze közül a „rosszabb státuszú területek” kiválasztását e fenti szegregátum mutató segítségével hajtjuk végre. Az alábbi átlázat alapján megállapítható, hogy az arány Józsefvárosra vonatkozó átlaga 16%, ezt az értéket négy negyed átlaga haladja meg (Magdolna, Orczy, Józsefváros központ és Csarnok-negyedek), e negyedek átlagai 18-23% között szóródnak, tehát egyik sem éri el az 50%-ot. A 8051 és a 8105-ös tömbökről részletesen az antiszegregációs fejezet foglalkozik.

.táblázat: A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül negyedenként és két kiemelt tömbre, %

Mutató megnevezése	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, %
Magdolna-negyed	23,2%
Orczy-negyed	21,2%
Józsefváros központ	18,8%
Csarnok-negyed	18,0%
Népszínház-negyed	13,5%
Szigony-negyed	12,2%
Tisztviselő telep	12,0%
Ganz-negyed	10,1%
Palota-negyed	8,8%
Kerepesi-negyed	8,3%
Százados úti negyed	7,6%
Józsefváros összesen	15,6%
8051-es tömb (Kisfaludy-Nap-Vajdahunyad-Kis stáció u.)	49,8%
8105-ös tömb (Auróra u.-Déri Miksa u.-Fecske u.-Bérekcsis u.)	49,6%

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A rendszeres támogatásokra (lakásfenntartási támogatás, rendszeres szociális segély, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény) vonatkozó adataink megerősítik, hogy az alacsony státuszú lakosság koncentrációja elsősorban a Magdolna negyed és az Orczy negyed érinti. (15. táblázat) Kivételt képez Józsefváros központ negyed, amely a három vizsgált támogatási típus közül egyikben sem haladja meg a kerületi átlagot. Utóbbi negyed kedvezőbb mutatója kapcsán feltételezhetjük, hogy a Corvin Sétány Program megvalósítása során a lakók elköltözése javíthatta a terület státuszát, s a mutatókat.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők aránya a lakások számához viszonyítva az említett negyedekben meghaladja a kerületi átlagot (3,3%), kivéve az említett Józsefváros központot (2,7%), viszont az „elbolyhoz” csatlakozott a Szigony-negyed (3,6%). E negyedben van a Szigony utcai lakótelep, amely lakásainak magas rezsiköltsége okozza a támogatottak magas arányát. A rendszeres szociális segélyben, valamint a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők arányai szintén a 3 városrész érintettségét jelzik (Józsefváros központ e tekintetben is átlag alatti mutatókkal rendelkezik).

.táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési mutatói (1.)

Az városrészek	Lakó-népeség száma ⁴	Lakások száma ⁵	LFT (2) -ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ⁶	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ⁷	Rendszeres gyermek-védelmi kedvezmény-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ⁸
Palota-negyed	13318	7125	1,4%	1,1%	1,6%
Népszínház-negyed	7748	4301	2,8%	2,0%	4,0%
Csarnok-negyed	11016	5267	3,8%	2,9%	7,3%
Józsefváros központ	10297	4911	2,7%	2,2%	5,8%
Magdolna-negyed	12068	5556	5,5%	5,1%	14,0%
Orczy-negyed	8690	4145	5,4%	4,6%	12,5%
Szigony-negyed	9793	4542	3,6%	2,1%	5,5%
Tisztviselő telep	2649	1119	0,8%	1,3%	1,0%
Ganz-negyed	1874	968	2,2%	0,9%	6,0%
Kerepesi-negyed	1052	570	0,5%	0,7%	1,2%
Százados úti negyed	3282	1442	2,0%	1,3%	2,6%
Józsefváros összesen	81787	39946	3,3%	2,6%	6,5%
Város egészére az adott segélytípus száma	-	-	1308	1042	2613

A romák arányára vonatkozóan a Népszámlálás adatait nem tekinthetjük irányadónak, hiszen e mérés szerint a „cigány kisebbséghez tartozók aránya” 2001-ben, kerületi szinten 3,4% volt. A Józsefvárosi Roma Önkormányzat 2004. évi, de csak a Magdolna-negyedre vonatkozó becslése talán közelebb járhat az igazsághoz, eszerint a romák aránya a negyedben legalább 30%. Fentiek alapján a szegregátumokra vonatkozó további vizsgálatainkat a Magdolna-, Orczy-, Józsefváros központ és Csarnok-negyedekre koncentráljuk

⁴ Forrás: KSH Népszámlálás. 2001

⁵ Forrás: KSH Népszámlálás. 2001

⁶ Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, 2008

⁷ Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, 2008

⁸ Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, Gyermekvédelmi Iroda, 2008

2.5 Környezeti állapot

2.5.1 Környezeti adottságok - épített környezet

A kerületnek a főváros térszerkezetében elfoglalt belső helyzete kedvező. A Belvárostól távolodva szélesedő terület belső utakkal sugárirányban kellően, keresztirányban nem megfelelően tagolt, ezért közlekedési és parkolási adottságai korlátozottak. A Horváth Mihály tér, mint kerületi központ és a Baross utca, mint kerületi főutca kedvező, de kihasználatlan adottság. A kerület nagyobb része lakóterület, zárt sorú beépítésű tömbökkel. Az épületek állapota az elmaradt karbantartás és felújítás miatt általánosan leromlott. A közterületek és az épületállomány állapota alapján a kerület nagy része megújításra szorul.

A kerület épített környezete önálló, szervesen összetartozó terület egységekként került lehatárolásra, értékelésre, adottságai és fejlődési lehetőségeik szerint, melyet a negyedek bemutatása tartalmaz.

2.5.2 Környezet adottságok - természeti környezet

A zöldfelületek általános mutatói

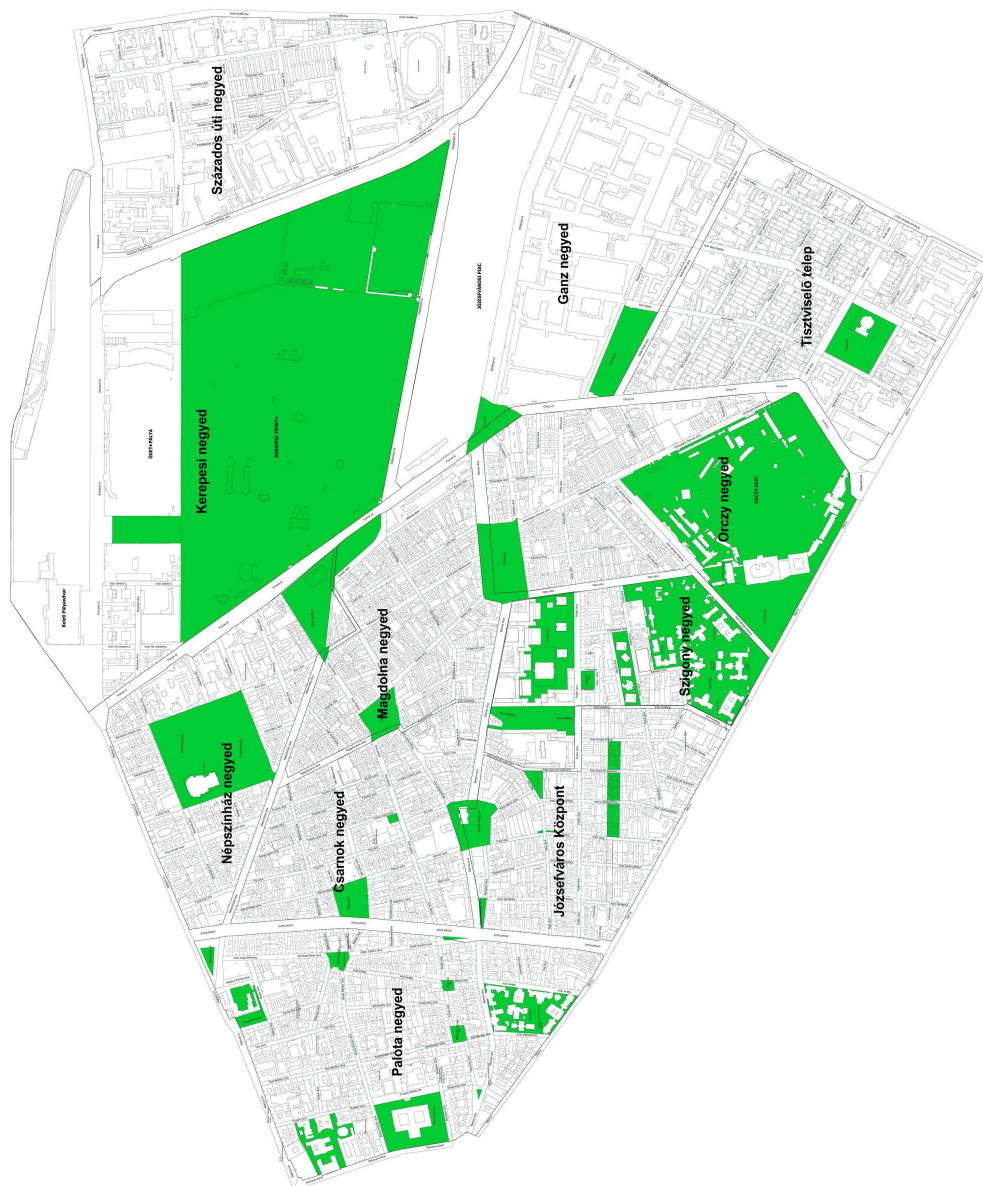
A kerület zöldfelületei a körutak által meghatározott gyűrűk szerint tagoltak. A külső zóna alapvetően zöldfelületi karakterű, az itt található nagy kiterjedésű intézményi zöldfelületek és a beépítés jellege miatt (Orczy-kert, Tisztviselő-telep, Kerepesi temető, stb.). A külső gyűrű kétirányú zöld éke - az egyik az Ügető- Kerepesi temető, a másik a Népliget- Tisztviselő-telep irányából - fokozatosan, a középső zónában válik egyre finomabbá, önálló elemekből épülő rendszerbe megy át. A középső gyűrűt a terek és a közparkok, a legbelsőt elsősorban a városi terek jellemzik. A köz- és zöldterületek rendszerének differenciáltsága a kerület egyik markáns városszerkezeti értéke.

A zöldfelületek használati módja a kerület gyűrűs rendszere szerint változik, hogy milyen típusú zöldfelületeket használhatnak az ott élők lakásuk közelében.

Belső-Józsefvárosban kisebb városi terek valamint a Múzeumkert, mint közhasználatú intézménykert érhető el a mindennapi használat számára.

A Közép-Józsefvárosban a legváltozatosabb az igénybe vehető zöldfelületek jellege. Terek, parkok és közhasználatú intézmények között lehet választani, mégis alapvetően meghatározó a terek mindennapi használata.

Külső-Józsefvárosban a mindennapi használat számára a telepszerű beépítésű területek lakókertjei mellett a Rezső tér, a kerületen kívüli Népliget vagy az Orczy-kert érhető el. Ezeket a lakóterületeket tagolják legkevesbé kis közterek, és ezt a gyűrűt jellemzi leginkább a lakókertek intenzív kialakítása.

. térkép: Zöldfelületek Józsefvárosban (Forrás: Rév8)

A terület zöldfelületeinek csoportosítása

A közterek méretük, megjelenésük és használatuk alapján csoportokra oszthatók, amelyek fejlesztési igényeikben is különböznek. A közterek közül a legrosszabb állapotúnak a közparkok és a terek minősíthetők. A közparkok és a terek hagyományosan régi kialakításúak, leromlott állapotukban is felismerhető a múlt században, illetve a századelőn kialakított szerkezet és a meglévő fák között nagyszámú értékes eredeti fát találhatunk.

.táblázat: Közparkok

Kálvária tér	felújításra szorul	
Köztársaság tér	a rekonstrukció terve elkészült, felújításra a játszótér került 1996-ban.	fővárosi fenntartású
Teleki tér	felújításra szorul	

Belső terek: Funkciójuk vegyesként értelmezhető. A szegélyeken kialakított a gyalogos fogalomhoz kapcsolódó padokon kívül pihenők, általában játszóterek is helyet kapnak. Közöttük védett közpark is található (Ludovika tér).

.táblázat: Belső terek

Horváth Mihály tér	jelentős felújításra szorul	
Golgota tér	jelentős felújításra szorul	
Losonci tér	2006-ban megújult, új játszótér készült	
Ludovika tér	felújítása, rekonstrukciója nincs tervbe véve	fővárosi fenntartású
Mátyás tér	felújításra került 2007-ben	
Molnár Ferenc tér	2006-ban felújításra került, pihenő kert	
Rákóczi tér	leromlott állapotú, terv még nem készült, de felújítása tervbe van véve	fővárosi fenntartás
Rezső tér	felújítása megtörtént	

Városi terek: Városi tereknek tekintjük azokat a tereket, teresedéseket, amelyeken a burkolt felületek dominálnak, padokkal, környezet architektúra elemekkel.

.táblázat: Városi terek

32-esek tere	rendben tartott	
Gutenberg tér	játszótér felújítás történt 2004-ben, átalaktásra szorul	
Horváth Mihály tér nyugati oldala	parkolóként működik	
Kis csibész tér	felújítása tervben van	fővárosi fenntartású

Kálvária tér északi oldala	Felújításra szorul	
Klinikák metrókijárat környezete	felújításra szorul	
Lőrinc pap tér	felújítása 2004-ben elkészült,	
Mikszáth tér	felújítása 1997-ben elkészült	
Szabó Ervin könyvtár előtti teresedés:	Felújítása 2004-ben befejeződött	fővárosi fenntartású
Szt. Rókus kórház előtti teresedés:	rendben tartott, átalakítása indokolt	fővárosi fenntartású

Közhasználatú intézménykertek: Az intézménykertek esetében használatuk, illetve a terület zöldfelületi ellátottságában betöltött szerepük alapján meg kell, hogy különböztessük a közhasználatú és az elsősorban intézménykertként funkcionáló kerteket.

A területben fővárosi és országos szinten is jelentős zöldfelületi értéket, karaktert képviselő (közhasználatú v. korlátozott közhasználatú) intézmények találhatóak.

.táblázat: Közhasznú intézménykertek

Orczy-kert	védett kert, rekonstrukciójának terve elkezdődött,	országos jelentőség
Füvészkert	természetvédelmi terület (országos jelentőségű természeti érték)	országos jelentőség
Múzeumkert	a múzeum rekonstrukciójához kapcsolódó visszafogott kertrekonstrukció folyik lassú ütemben	fővárosi fenntartású
Kerepesi temető		védett temető

Egyéb, jelentős zöldfelülettel rendelkező intézménykertek: SOTE, egyéb kórházak, ELTE kertje, Állatorvosi Egyetem lovardája, stb.

Kiemelt, fővárosi fenntartású területek: Szülészeti Klinika kertje: a Füvészkertből lehasított részen alakult ki, ezért növényállománya védelemre érdemes, rekonstrukciója nincsen tervbe véve

A védett fasorok kezelése: A Diószeghy Sámuel u., Korányi Sándor u., Delej u., Bláthy Ottó u., Orczy út fenntartása, felújítása a Főpolgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozik. A védett fasorok közül az Orczy úti fasor nagyon rossz állapotban van.

Lakókertek, belső udvarok: A külső gyűrűben található Tisztviselő-telep kertvárosias jellegét nem csak a telep beépítési jellege (épületmagasság, utcák szélessége, stb.) adja, hanem a kertekben található beült, értékes növényállomány. A növények között

gyümölcsfákat, örökzöldeket, díszfákat stb. vegyesen találunk, amelyek változatosságukkal emelik a terület értékét. Megtartásuk és fokozott védelmük kiemelten kezelendő.

A Magdolna negyed programban elkezdődött a bérházak belső udvarának rendbetétele, az udvar adottságait figyelembe véve zöld felületek kialakításával. 2008-ig három bérház udvara újult meg a lakók segítségével.

Védett és védendő természeti értékek

Józsefváros pesti viszonylatban bővelkedik védett, illetve védendő természeti értékekben bármennyire hihetetlennek tűnik ez a megállapítás első ránézésre. A természeti értékek előfordulása gyakoriságának oka, hogy a Józsefváros már e század kezdetén beágyazódott településszövettel rendelkezett, így a városszépítő mozgalom és a szervezett városi kertészet kibontakozásának idején a teresedések a kertépítészeti kezdeményezések akcióterületeivé válhattak. A védendő, vagy már védett városi természeti értékek egyrészt a 90-60 évvel ezelőtti telepítések növényállományai másrészt a sokkal korábbi és éppen a kerület terjeszkedése miatt a városba ékelődött Orczy kastély kertterületei.

A természeti értékek mindegyike kertépítészeti alkotás része, telepített növényállománnyal, így nemcsak ökológiai, hanem jelentős kulturális, városökológiai értéket is megjelenítenek.

Védett fasorok

- 1930-40 között telepített fasorok
- Ostorfa fasorok a Tisztviselőtelepen: Delej u., Bláthy Ottó u.
- Diószeghy Sámuel u.
- 1890-1945 között fásított fő közlekedési utak
- Korányi Sándor u-i ostorfa fasor
- Orczy út- Fiumei úti (Mező Imre út) akác fasor

Értékes fasorok

- 1890-1945 között fásított fő közlekedési utak
- Baross u. külső szakasza, József körút, Kerepesi út, Könyves Kálmán krt, Rákóczi út, Múzeum krt., Hungária krt.

Védett zöldfelületek

- Fűvészkert /Természetvédelmi terület
- Orczy-kert / Védett kert
- Kerepesi u.-i temető / Védett temető

Értékes zöldfelületek

- Értékes növényállománnyal bíró közterek Köztársaság tér, Kálvária tér, Ludovika tér, Rezső tér, Rókus kórház előtti tér, Teleki tér
- Értékes növényállománnyal bíró intézménykertek / Állatorvosi Egyetem lovardája, ELTE TTK tömb kertje, Heim Pál Gyermekkórház kertje, Múzeumkert, SOTE klinikai tömbök kertjei, Ügető
- Értékes növényállománnyal bíró lakókertek / Százados úti Művésztelep, Tisztviselő telep, MÁV telep

2.5.3 Józsefváros műemlékei

.táblázat: Józsefváros műemlékei

Utca, házszám	Hrsz	Kat.	Leírás, a védetté nyilvánítás célja
Baross tér	32951/2	I.	Keleti Pályaudvar, eklektikus, 1881. Tervezte Rochlitz Gyula (épület) és Feketeházy János (csarnokszerkezet).
Baross tér	32951/1	I.	Posta épülete.
Baross utca 40.	36722	II.	Emeletes, romantikus lakóház, Hild József, 1843., Diescher József, 1861.
Bezerédi utca 04.	34654	II.	Eklektikus lakóház.
Bezerédi utca 06.	34653	II.	Eklektikus lakóház.
Bezerédi utca 10.	34651	II.	Eklektikus lakóház.
Blaha Lujza tér 01.	36432	II.	Corvin Áruház épülete Cél: Reiss Zoltán tervei alapján, 1926-29-ben emelt historizáló, Blaha Lujza tér felőli homlokzatának védelme.
Bláthy Ottó u. 13-15.	38538/1 -/2	II.	Kaszinó, épült 1891-ben, Hofbauer János tervei szerint.
Bródy Sándor u. 04.	36559/4	I.	Kétemeletes, eklektikus lakóház (volt Ádám-ház) Wéber Antal, 1875-1876.
Bródy Sándor u. 05-07.	36582	III.	Két eklektikus lakóház összeépítéséből keletkezett a Magyar Rádió székháza. Terv: 1871., 1671/EB871 (5. sz., építető: Festetics) és 98/EB871 (7. sz., építető: Balassowits).

Bródy Sándor u. 08.	36559/6	I.	Emeletes, neoreneszánsz ház, régi Képviselőház, Ybl Miklós 1865-1867.
Bródy Sándor u. 15/a-15/b	36623	II.	Emeletes, késő klasszicista ház, Hild Károly, 1851-1855.
Bródy Sándor u. 16.	36527	II.	Törley-palota, historizáló, Ray Dezső tervei alapján; Törley József építtető, 1894.
Csokonai utca 08.	34656	III.	Zártorú beépítésben álló, ötszintes, hattengelyes szecessziós épület, oldaltengelyben nyíló, gazdag vakolatdíszes kapuval. Építész: Fodor Gyula. 1902-1906. A védelem az 549 m ² -es ingatlan egészére kiterjed. Cél: az építészeti és belsőépítészeti értékek megőrzése.
Dankó utca 22.	35313	II.	Háromemeletes lakóház, Jánszky Béla és Szivessy Tibor, 1911.
Fiumei út 14-18.	38821/2	III.	-
Futó utca 03.	35579	II.	Három-, ill. négyemeletes lakóház, Halász Aladár, 1929-30. é. az 1929-30-ban emelt art deco stílusú lakóház homlokzatának, belső iparművészeti értékeinek védelme.
Gyulai Pál utca 05.	36447	II.	Emeletes, gótizáló romantikus lakóház, Gerster Károly, 1860. Tul. és építő: Krauser János kőfaragó.
Gyulai Pál utca 08.	36453	II.	Emeletes, romantikus lakóház, 1860 körül épült Hild Józseftervei alapján.
Gyulai Pál utca 13.	36443	II.	Kétemeletes sarokház, eklektikus. 1870. Gottgeb Antal építőmester építette saját magának.
Horánszky u. 4.	36631	II.	A védetté nyilvánítás célja a Gottgeb Antal tervei szerint 1871 -ben épült historizáló stílusú lakóház építészeti és iparművészeti értékeinek megőrzése.
Horánszky utca 06.	36632	II.	Volt cisztercita rendház, 1897.
Horánszky utca 11.	36616	III.	A védetté nyilvánítás célja az 1873-1874. években, Diescher József tervei szerint historizáló stílusban épült egykori Főreáltanoda, ma Vörösmarty Mihály Gimnázium épületének építészeti, belsőépítészeti értékeinek, továbbá a belső udvaron álló, egykori kútból kialakított szoborkompozíció védelme.
Horánszky u. 16.	36637	II.	A védetté nyilvánítás célja az 1896-1898 között Novák Ferenc tervei szerint épült eklektikus stílusú lakóház építészeti, képző- és iparművészeti értékeinek megőrzése.
Horváth Mihály tér	35239	II.	Józsefvárosi r.k. plébániatemplom, copf, eklektikus átalakítással, Tallherr József, 1797-1798., Kassalik Fidél, 1814., Barcza Elek, 1891-1895.
Illés u. 25.;Tömő u. 41.; Korányi Sándor	36177/1 ,	I.	SOTE. - Volt Festetics-villa és pálmaház a Fűvészkertben. Emeletes, kora klasszicista ház, Pollack

u.02/C.; Balassa u. 06.	36177/2		Mihály, 1802-1803.; a pálmaház romantikus, 1850 körül.
Illés u. 25.; Korányi u. 02. Fűvészkert	36177 / 2	I.	A védetté nyilvánítás célja a 19. század első felében a Festetics-család számára kiépített, majd 1847-től Egyetemi Botanikus Kertként működő tájképi kert, az ún. Fűvészkert építészeti, tájépítészeti és kerttörténeti értékeinek megőrzése. Történeti kertrész.
József krt. 06.; Népszínház u. 4-10.; Csokonai u. 5.	34663	II.	Volt Technológiai Iparmúzeum, Hauszmann Alajos, 1889. Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskola.
József krt. 48.	35229	II.	Háromemeletes, korai eklektikus lakóház, Hauszmann Alajos, 1872.
József krt. 50.; Baross u. 56.	35230	II.	Háromemeletes, eklektikus sarokház, Dörschung Antal, 1872.
Kőfaragó utca 5.	36487	II.	Kétemeletes, romantikus ház, Hild Károly 1839-1841., Diescher József 1847., Gottgeb Antal, 1868.
Könyves K. krt 40.; Elnök u. 13.;	38493	II.	Iskola, majd Néprajzi Múzeum, Körössy Albert Kálmán, 1911.
Köztársaság tér 20-21.	34707	II.	Gázgyár törzépülete, kétemeletes, szabadon álló, romantikus épület, Diescher József, 1855.
Mária utca 10.	36662	II.	Kétemeletes, eklektikus ház, 1870 körül épült.
Mária utca 16.	36664	II.	A védetté nyilvánítás célja az 1872-ben Heinrich Károly tervei szerint épült historizáló stílusú lakóház építészeti és iparművészeti értékeinek megőrzése.
Mária utca 18.	36665	II.	A védetté nyilvánítás célja az 1862 és 1872 között épült korai historizáló stílusú lakóház építészeti és iparművészeti értékeinek megőrzése.
Múzeum körút 04.; Puskin u. 05.	36558/5	I.	Tudományegyetem, háromemeletes szabadon álló eklektikus épület, Weber Antal, 1882., a III. emelet újabb.
Múzeum körút 06-08.; Puskin u. 05.	36558/5	I.	Tudományegyetem, kétemeletes eklektikus épület, Steindl Imre, 1880-1883.
Múzeum krt. 14-16., Bródy S. u. 1., Múzeum u. 2., Pollack M. tér. 2.	36560	I.	Magyar Nemzeti Múzeum, kétemeletes, szabadon álló, klasszicista épület, Pollack Mihály, 1837-1847.
Múzeum krt. és környéke a Magyar Nemzeti Múzeum körül		III.	A Nemzeti Múzeum műemléki környezete. (Puskin utca 36528 hrsz. épület északi tűzfala -- ugyanennek keleti tűzfala - Bródy Sándor utca - 36587/2, 36781/1, 36586, 36585/8 hrsz. telkek keleti szakasza - Múzeum utca - 36581 hrsz. telkek keleti szakasza - ugyanennek déli szakasza - Ötpacsirta utca - 36563, 36564, 36565,

			36566, 36567 hrsz. telkek déli határvonala - 36599/3,4,5,6,9,10 hrsz. telkek északi határvonala - Puskin utca -- által határolt terület.).
Múzeum u. 07.	36565	II.	Kétemeletes lakóház, egykori Hadik-palota, ma Kossuth Klub. Möller István, 1912. Korábbi alapokon emelt eklektikus épület és iparművészeti értékeinek védelme.
Múzeum u. 11.	36563	I.	Volt Károlyi palota, eklektikus, épült 1869-ben, Szkalnitzky Antal tervei szerint.
Múzeum utca 17., Reviczky u. 06.	36578/1	I.	Volt Károlyi-palota. A bécsi Ferdinand Fellner és Hermann Helmer építészek tervei alapján, 1881. Átéépítve Meinig Artúr, 1890-es évek, 1938, 1955. Belsőben faburkolatos, galériás, falépcsős foyer, üvegtető, loggiával elválasztott udvarok. Cél az emeletes, eklektikus épület és iparművészeti értékeinek megőrzése.
Nagytemplom utca 32. saroképület	36304	II.	Klasszicista lakóház 1840. Cél: az 1840-ben épült klasszicista lakóház egyedi építészeti és történeti értékeinek védelme.
Nap utca 33.; Nagytemplom u. 01- 03.	35699; 35701	II.	Zeneiskola és bölcsőde. Földszintes épület, 1875-1877. Ybl Miklós.
Ötpacsirta u. 02.; Múzeum u. 13.	36581	I.	Volt Almássy-palota, épült 1877-ben Gottgeb Antal tervei szerint, Almássy Kálmán számára. Jelenleg a MÉSZ és a MÉK Székháza.
Ötpacsirta u. 04. Reviczky u. 02.	36574	II.	Kétemeletes, eklektikus sarokház, Ybl Miklós, 1867. (Gyulai Pál u. 2. - Rákóczi út 31.)
Pollack Mihály tér 03.; Bródy Sándor u. 03.	36587/2	I.	Volt Festetics-palota, emeletes, eklektikus épület, Ybl Miklós, 1862. (Károlyi)
Pollack Mihály tér 04.	36582/3	-	Esterházy-palota
Pollack Mihály tér 08.	36582	I.	Emeletes, szabadon álló, eklektikus Esterházy palota, Baumgarten Alajos, 1870 körül.
Pollack Mihály tér 10.	36582/1 36582/2	I.	Volt Festetics-, majd Károlyi-palota, emeletes, szabadon álló, neoreneszánsz épület, terv: 1862, Ybl Miklós. Épült: 1863-1865.
Puskin u. 06.	36549	II.	Egy emeletes, klasszicista (Palatinus) stílus, 1810. körül épült. Célja az Első Pesti Gyermekkorház (1839-'46.), majd Első Magyar Részvényserfőző (1848-tól ~1940-es évekig) egykori épülete építészeti és képzőművészeti értékeinek megőrzése.
Puskin u. 24. (Bródy S. 14.)	36528	III.	Lakóépület, Ybl Miklós tervei szerint épült 1872-74-ben, palota-bérház céljára.

Rákóczi tér 07-08.; Vásár u.1.; Víg u.23- 27.; Déry M. u. 2.	34877	II.	Vásárcsarnok, 1894-96-ban épült, Ünnepélyes megnyitó: 1897. febr. 15. este (a Vámház körúti, Klauzál téri, Hunyadi téri, Hold utcai csarnokokkal együtt).
Rákóczi út 05.	36556	II.	Volt Pannónia szálló, négyemeletes, romantikus épület, Pan József, 1867. ELTE iskolaépület
Rákóczi út 13.	36546	II.	Kétemeletes, klasszicista lakóház, Hild József, 1837., Kasselik Ferenc, 1844. Diescher József, 1852. Pan József, 1861.
Rákóczi út 21.	36508	II.	Színművészeti Főiskola és Uránia filmszínház, Schmahl Henrik, 1895.
Rákóczi út 31-33-35.; Gyulai P. u. 02.; Márkus E. u. 1.; Stáhly u. 6-8-10.	36434/1 kórház; 36434/2 kápolna	II.	Rókus-kápolna, barokk, 1740., az 1711. tavaszi pestisjárvány emlékére, 1711-ben alapkövetétel.
Rákóczi út 43.; Csokonai u. 2.	34645	II.	Palace Szálló. Zárt sorú beépítésben, saroktelken álló, ötemeletes, tetőtérbeépítéses épület. Főhomlokzata az enyhén visszaugró, kétszintes, nagy üvegfelületekkel áttört lábazati szakasz fölött függőlegesen összekötött zárterkélyekből, balkonokból loggiából komponált, domborművekkel és kerámia köténydíszekkel gazdag felületet ad. A Csokonai utcai homlokzat asszimetrikus, a szélesebb szakaszon a Rákóczi úti motívumok egyszerűbb megfogalmazásával, a keskenyebb szakaszon a második emelet magasságában mélyen az épület tömbbe nyúló, az utca felé pergolával lezárt terasszal. Építész: Komor Marcell, Jakab Dezső. 1911. Cél: A teljes 803 m ² ingatlanterületen az építészeti és iparművészeti értékek védelme. Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság engedélyével helyezhető el.
Rákóczi út 47-49.	34643/0 /A/41 és 34642/0 /A/2 portálja	III.	Az épületek földszinti homlokzatszakaszán reklám csak a műemléki hatóság engedélyével helyezhető el. A homlokzaton alul hullámvonallal díszített vörösmész-kő lábazat fut végig. A kétszárnyú, mélyen üvegezett ajtókat és teleüveg kirakatokat tárcsadíszes, ill. archivolt táblák keretezik, a köztes mezőket arany feliratos, fekete táblák töltik ki. A szélső portálokat és a kapukat simavonalú kazettás keret övezi. (34643/0/A/41 és 34642/0/A/2) Cél: a Hauer cukrászda részére 1930 körül készült, gazdag fafaragással díszített fa portál megőrzése.
Rákóczi út 57./a-b; Kiss J. u. 2-4.; Luther u. 1/a-1/c	34637	II.	Luther-udvar. Az udvarban szlovák evangélikus templom, romantikus, belül átalakítva., Diescher József, 1857-1867.

Rezső tér 14. (Bláthy Ottó utca 10.)	38692	III.	Szeecessziós lakóépület Takách Béla 1909.
Salgótarjáni út 30. Izraelita temető	38821/5	II.	Izraelita temető, a Kerepesi úti temető, a Salgótarjáni út, és ipartelepek által határolt területen. A védetté nyilvánítás célja az 1874-ben megnyitott és az 1950-es évek végén lezárt izraelita temetőben található tradicionális sírkövek, illetve a századfordulóra jellemző eklektikus és szecessziós sírművészet művészi igényességű síremlékeinek műemléki védelme, különös tekintettel a Lajta Béla által tervezett síremlékekre, kapuépítményre és szertartási épületre, valamint a Vidor Emil, Maróti Géza, Körössy Albert, Fellner Sándor, Alpár Ignác, Donáth Gyula, Gardos Aladár és Gerster Kálmán tervei alapján készült síremlékekre.
Szabó Ervin tér 01.; Baross u. 16.; Reviczky u. 1.	36744	I.	Volt Wenckheim-palota, ma Szabó Ervin Központi Könyvtár., emeletes, eklektikus palota, Meinig Artúr, 1887. (Építés: 1886-'91. Kivitelezésben pl. Fadrusz János is részt vett.) Kívül neobarokk, a kovácsoltvas kapu rokokó...
Tolnai Lajos utca 04.	34796	II.	1907-től a Népszava szerkesztősége és az SZDP titkársága.
Tömő utca 04-06.	36302	II.	Táncsics Mihály emeletes, romantikus lakóháza, Lohr János, 1872.
Trefort u. 3-5.	36534	I.	A védetté nyilvánítás célja a Meinig Artúr tervei alapján 1892-ben épült historizáló stílusú Hunyady-palota építészeti értékeinek megőrzése. A Magyar Államot elővásárlási jog illeti meg.
Üllői út 78.	36177/1 36177/2	III.	36177 ingatlanra vonatkozó telekmegosztás után mindkét utódtelekre fennálló védelem.
Üllői út 80-82., Ludovika tér 01.	36030	I.	Volt Ludovika Akadémia. Kétemeletes, szabadon álló, klasszicista épület és park. Pollack Mihály, 1830-1836. Megtoldva és átalakítva. Kauser József, 1880. Természettudományi Múzeum. (Orczy-kert)
Vas utca 09-11.	36501	II.	Kereskedelmi iskola, háromemeletes, Lajta Béla, 1910-1911.
Vas utca 14. - Kőfaragó u. 1.	36489	II.	A védetté nyilvánítás célja az 1867-ben Frey Lajos által tervezett historizáló stílusú lakóház építészeti, képző- és iparművészeti értékeinek megőrzése.

2.5.4 Budapest VIII. kerület helyi védettségű értékei

.táblázat: Józsefvárosi helyi védettségű értékeinek jegyzéke

ÉPÜLETEK		
Házszám	hrsz	megnevezés
Baross utca 34.	36725	lakóház
Baross utca 87/A	35726/5	lakóház
Baross utca 87/B	35726/4	lakóház
Bókay János utca 49-55.	36262	gyermekklinika
Bródy Sándor utca 9.	36592	
Bródy Sándor utca 17.	36625	lakóház, Schannen Ernő és Artúr
Bródy Sándor utca 46.	36482	
Delej utca 36.	38762	Villa
Delej utca 37.	38628	Villa
Dugonics utca 17-21.	36034	elemi iskola
Fiumei út 12/B-14.	34587	lakóház
Fiumei út 13-17.	34720	Kórház-rendelőintézet
Fiumei út 19/A	34722/1	Volt Budapesti Kerületi Munkásbiztosító Székháza
Fiumei út 19/B	34727	Budapesti és Pest megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság (egykori OTI Székház)
Fiumei út 20-26.	38818/4	Józsefvárosi Pályaudvar
Gutenberg tér 2.	36481	
Gutenberg tér 4.	36479	lakóépület
Horánszky utca 4.	36631	lakóház
Horánszky utca 12.	36635	társasház
Horánszky utca 13.	36615	lakóház
Horánszky utca 18-20.	36638	Iskola
Horánszky utca 22.	36639	Iskola
Horváth Mihály tér 6.	35546	lakóház
Horváth Mihály tér 8-9.	35529	gimnázium
Horváth Mihály tér 17.	35197	József Telefonközpont
József utca 37.	35180	lakóépület-műteremház
Köztársaság tér 14-15-16.	34760	volt OTI bérházak
Kőrös utca 13.	36 070	református templom és parókia
Lőrinc pap tér 2.	36700	Zichy-palota
Magdolna utca 5-7.	35521/1	volt Vasas Székház
Mosonyi utca 6-8.	34576	nevelőotthon
Mosonyi utca 8.	34577	Iskola
Népszínház utca 19.	34818	lakóház
Népszínház utca 22.	34679	Polgári Serfőzde bérháza
Népszínház utca 31.	34776	lakóház

Népszínház utca 35.	35065	lakóház
Práter utca 9.	36394	lakóépület
Práter utca 29/A	36326	
Rákóczi út 7.	36555	lakó- és üzletház
Rezső tér 2.	38673/2	lakóépület
Rökk Szilárd utca 9.	36 678	lakóépület
Rökk Szilárd utca 11.	36677	lakóház
Százados út 3-13.	38837/4	Művésztelep
Százados út 6.	38883	elemi iskola
Szentkirályi utca 8.	36512	Régi Stühmer épület
Szentkirályi utca 10.	36513	lakóház
Szentkirályi utca 16.	36 516	
Szentkirályi utca 28.	36596	az egykori Szent István Társulat Nyomdája
Szentkirályi utca 30.	36597	„Király-terem”
Szörény utca 5.	38878	Székesfővárosi kislakásos bérházak
Szűz utca 5-7.	35256	Rákosi Jenő háza
Tavaszmező utca 15.	35259	Iskola
Tavaszmező utca 17.	35263	Kandó Kálmán Műszaki Főiskola
Üllői út 14.	36753	Arany Sas-udvar
Üllői út 88-92.	38712	templom és paplak
Vajda Péter utca 4-6.	38601	Ganz-Mávag munkáslakótelep, kultúrház (Golgota u.), 38601/1 és 38601/2
Vajda Péter utca 7-13.	38793/7	Székesfővárosi kislakásos bérház
Vajda Péter utca 25-31.	38603	elemi iskola
Vas utca 3.	36505	lakóház
Víg utca 28.	34926	lakóház
ÉPÜLETEGYÜTTESZ		
Házszám	hrsz	megnevezés
Üllői út 78.	36177	Klinikák
József körút az Üllői úttól a Blaha Lujza térig		
Baross utca 23-29.	36771/14	Belső Klinikai tömb
VÁROSKÉP SZEMPONTJÁBÓL KIEMELT TELEPÜLÉSRÉSZEK		
VIII. kerület	Múzeum körút-Rákóczi út-József körút-Üllői út által határolt terület	
VIII. kerület	Orczy-kert és a Ludovika tér (Üllői út-Orczy út-Diószeghy Sámuel utca-Korányi Sándor utca által határolt terület)	
VIII. kerület	Tisztviselőtelep (Könyves Kálmán körút-Vajda Péter utca-Orczy út-Elnök utca-Rezső tér-Györffy István utca által határolt terület)	
VIII. kerület	Ügető területe (Kerepesi út)	

2.5.5 Lakásállomány

1998-ban a kerület lakásállománya összesen 40 239 lakásból állt. 1998 és 2006 között a lakások mennyiségében és minőségében némi javulás tapasztalható, 2006-ban 40 966 lakás tartozott a kerületi lakásállományba.

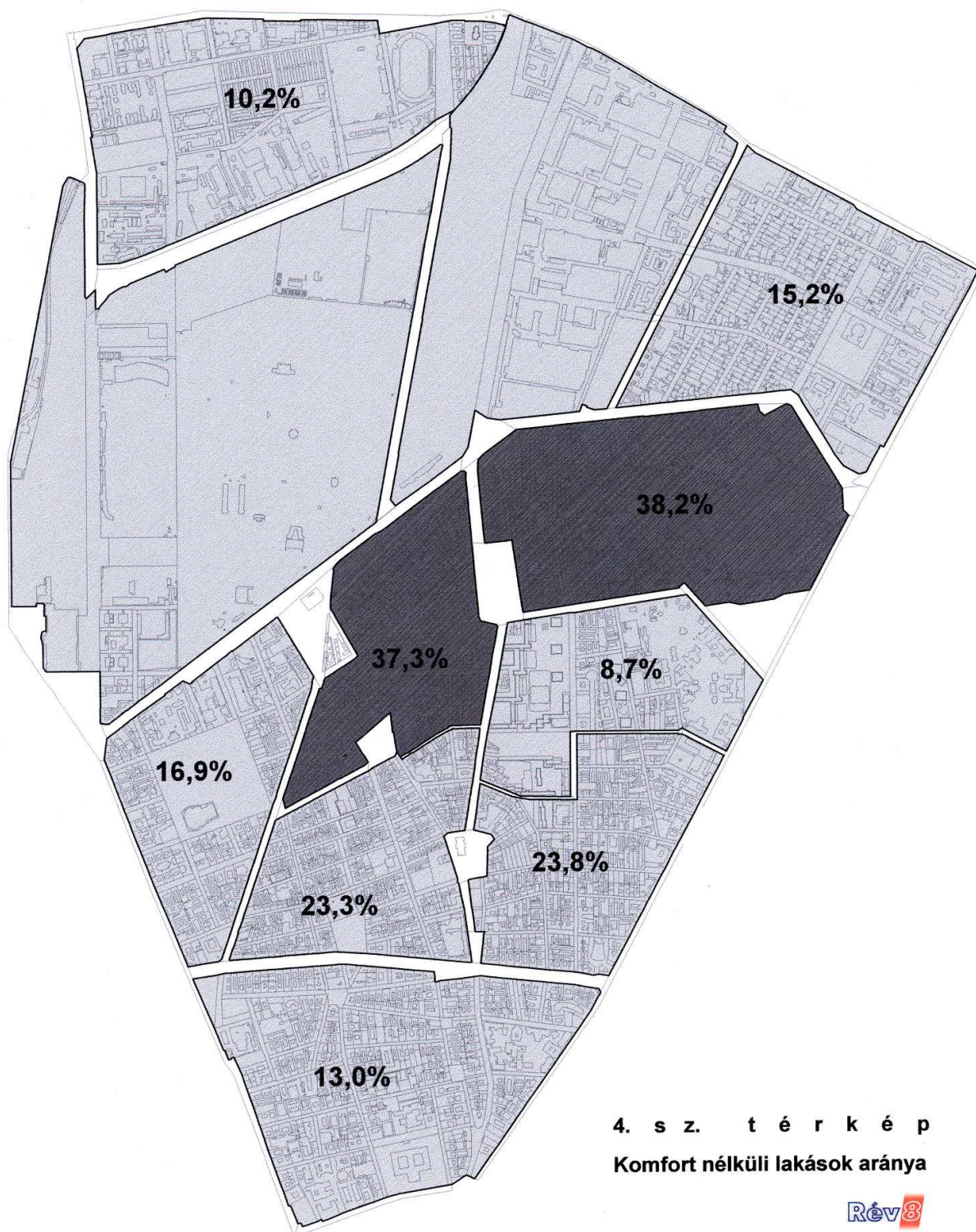
A tulajdoni viszonyok tekintetében tovább folytatódott a rendszerváltás után megindult privatizációs folyamat, melynek hatására az 1998-ra jellemző 40%-os önkormányzati tulajdoni hányad 2003-ra 22%-ig csökken, 2007-re 15%-ra. Azonban még ez a 15%-os arány is a legmagasabb Budapesten.

A kerületi lakásállományra a magas önkormányzati tulajdoni arány mellett a leromlott műszaki állapot és a korszerűtlen összetétel a jellemző, amely az elmúlt évtizedekben felhalmozódó felújítások elmaradásának a következménye. A lakások jelentős része - a 2001-es felmérés szerint a fele - 1900-as évek előtt épült, ezek nagy része felújításra szorul. Az állomány alacsony minőségét jelzi, hogy a 2001-es adatok szerint a lakások mintegy 24% nem komfortos (komfort nélküli, félkomfortos, szükséglakás) lakás volt, ezzel szemben a fővárosi átlag csak 9,8%. Az összkomfortos lakások aránya 27% volt, ami szintén lényegesen elmarad a budapesti átlagtól.

.táblázat: Lakások összetétele (2001. KSH)

Területi egység	Önk.-i lakások aránya	Nem komfortos lakások aránya
Palota negyed	13,3%	13,0%
Népszínháznegyed	15,0%	16,9%
Csarnok negyed	25,8%	23,3%
Józsefváros központ	38,9%	23,8%
Magdolna negyed	42,0%	37,3%
Orczy negyed	43,3%	38,2%
Tisztviselőtelep	6,8%	15,2%
Ganz negyed	28,7%	47,7%
Kerepesi negyed	2,3%	11,8%
Százados úti negyed	14,4%	10,2%
Szigony negyed	13,1%	8,7%
Józsefváros	26,6%	23,5%
Budapest	8,5%	9,8%

Az önkormányzati lakásállomány még a kerületi átlagnál is lényegesen rosszabb képet mutat. Az elmúlt évtized(ek) gazdálkodása következtében 2008-ban az önkormányzati tulajdonban maradt lakások nagy része igen alacsony minőségű. A 6000-es lakásállomány közel 70% kis alapterületű egyszobás, és mintegy 60%-a nem komfortos lakás.

Józsefváros területi egységei közötti különbségek a lakások esetében is megfigyelhetők. A 2001-es népszámlálási adatok szerint a nem komfortos lakások (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakások) aránya a Magdolna, az Orczy és a Ganz negyedben volt kiemelkedően magas. Ezekben a negyedekben az önkormányzati tulajdoni arány is jelentősen meghaladta a kerületi átlagot.

A rehabilitációs tevékenységek következtében az utóbbi években elindult egy kedvező folyamat, mely során 2000-től megélénkültek a kerületi lakásépítési beruházások, melynek eredményeként a kerületi lakásállomány a lakásmegszűnések ellenére fokozatosan gyarapszik, minősége javul.

. táblázat: Lakások számának változása

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.
Lakások száma	40 239	n.a.	39 988	39 939	40 113	40 287	40 727	40 944	40 966
Új lakások száma	8	33	84	247	199	512	259	315	999
Megszűnt lakások száma	30	161	63	72	73	25	72	42	293

Forrás: KSH

2.5.6 Infrastrukturális mutatók

Vízellátás

A Fővárosi Vízművek Rt. nyilatkozata szerint a kerületben vízhiányos rész nincs, gerincvezetékekkel jól átszabdalt stabil vízellátási viszonyokkal rendelkező terület. A vízellátás a 20-as Pesti alaplónán üzemel, ezen belül működik az 51-es lakótelepi növelt zóna, mely külön a Kálvária téri gépházzal üzemelteti a lakótelepi magas nyomású hálózatát.

A Fővárosi Vízművek Rt. nyilvántartása szerint vezetékei 1869-től épültek napjainkig. Időrendben először öntöttvas ~1920-as évekig, majd zömmel azbesztcement anyagból, kevés acél és PVC anyagú épült az 1980-as évekig..

A Fővárosi Vízművek Rt. rekonstrukciós tervét folyamatosan valósítja meg. A rekonstrukció csak azonos átmérővel való felújítást jelent, esetleg a nem járatos átmérőknél egy dimenzióval nagyobb (pl.: 75 helyett 100-ra; 125 helyett 150-re, stb.), de nem jelenti a beruházások által keletkező átmérő növekedés átvállalását.

Csatornázás

A tervezési terület a Ferencvárosi szivattyútelep vízgyűjtő területéhez tartozik. A csatornahálózat egyesített rendszerű, itt a szennyvizet és a csapadékvizet azonos

szelvényben vezetik el. A vízgyűjtő területéhez tartozik az V., VI., VII., VIII., IX. kerület teljesen, X. kerület túlnyomó, XIII., XIV. kerület kisebb hányada és a XVIII., XIX. és XX. kerület egy csekély része.

A terület csatornázásának kezdetei a XVIII. századra vezethető vissza, akkor még nyílt árkos megoldással. A múlt században a Dunára merőleges zárt csatornák épültek. A korszerű csatornázás megvalósítása - a múlt század utolsó évtizedeiben nagy erővel megindult. Ekkor épült a Ferencvárosi szivattyútelep és a közös főgyűjtő, valamint a Kőbányai főgyűjtő, elkezdődött és jelen század első évtizedében befejeződött a Duna-parti, Nagykörúti és a Magasanfekvő főgyűjtő építése.

Közösségi közlekedés

A kerület szervesen illeszkedik a főváros belső részén domináns sugaras-gyűrűs térszerkezetbe. A kerület belső és középső része a tömegközlekedéssel legjobban ellátott budapesti területek közé tartozik. A főutakon Budapest legjelentősebb tömegközlekedési vonalai járnak.

A kerület határain kilenc metrómegálló biztosítja a gyors kapcsolatot a város többi részével. Az itt közlekedő metróvonalak jellemzően a kerület legforgalmasabb csomópontjain haladnak át (Blaha Lujza tér, Keleti pályaudvar, Kálvin tér, Ferenc körút).

Az épülő 4metró további két megállóval (Rákóczi tér, Népszínház utca) javítja majd Józsefváros közösségi közlekedési hálózatát, illetve további két esetben a már meglévő vonalakkal biztosít átszállási lehetőséget. A Nagy Körúton valamint a Hungária Körúton a város két legnagyobb utasforgalmát bonyolító villamosai közlekednek (1 illetve 4-6).

A kerületben található még Magyarország legforgalmasabb személypályaudvara, a Keleti pályaudvar, valamint a történelmi Józsefvárosi pályaudvar (üzemen kívül). A kerületet átszövő fő közlekedési útvonalak mellett a városrész belső területeit is sűrűn behálózzák a tömegközlekedési eszközök, villamos-, busz- és trolibuszjáratok.

2.6 Közzolgáltatások

2.6.1 Oktatás - nevelés⁹

A kerület a lakosság igényeinek megfelelően sokrétű intézményhálózatot tart fenn, azonban a lakáshelyzethez hasonlóan ezen intézmények legtöbbje korszerűtlen, nem felel meg sem a normatív előírásoknak, sem pedig a használói igényeknek.

⁹ A fejezet a Józsefváros Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási sikeressége érdekében című tanulmány felhasználásával készült. A tanulmányt készítette: Forrás-Biró Aletta és Némedi Györgyné 2008-ban.

A Józsefvárosi Önkormányzat 27 közoktatási intézmény működtetésével látja el a törvényi kötelező, illetve önként vállalt közoktatási feladatokat:

.táblázat: Közzolgáltatások elérhetősége

Közzolgáltatások	Helyben	A szolgáltatás ellátatlan
Közoktatási Intézményi feladatok		
Óvodai nevelés	x	
Általános iskolai oktatás 1-4.	x	
Általános iskolai oktatás 5-8.	x	
Alapfokú művészetoktatás	x	
Közoktatás szakszolgálati feladatok		
gyógypedagógiai tanácsadás		x
korai fejlesztés és gondozás		x
fejlesztő felkészítés		x
nevelési tanácsadás	x	
Logopédiai ellátás	x	
Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás		x
Gyógytestnevelés	x	
Gyermekjóléti alapellátások		
Gyermekjóléti szolgáltatás	x	
Bölcsőde	x	
Családi napközi	x	
Iskolai napközi	x	
Házi gyermekfelügyelet		
Gyermekjóléti szakellátás		
Családok átmeneti otthona	x	

A közoktatási intézményi feladatok mindegyike a kerületben ellátott.

- 14 saját fenntartású óvoda
- 9 általános iskola
- 1 kerületi fenntartású gimnáziumot működtet
- 1 fővárosi fenntartású általános iskola
- más fenntartású óvoda és általános iskola
- 13 fővárosi fenntartású középiskola
- 11 egyéb fenntartású középiskola biztosítja a középfokú oktatást.

.táblázat: Naturális mutatók a Józsefvárosi Egyesített Bölcsődék által ellátott feladatok alapján

Feladat megnevezése	2000.	2007.
Engedélyezett férőhely	380	
Igénybevevő gyermek	285	
Bölcsődei gyermekcsoport	27	

. táblázat Az önkormányzat fenntartásában működő óvodák adatai

	Óvodások száma	Férőhelyek száma	Csoportok száma	Óvodába beíratott hátrányos helyzetűek	Óvodai intézmények száma
1999/2000	1 861	1 700	74		14
2007/2008	1568	1668	69	447	14

. táblázat: Adatok az óvodákról

Óvodai intézmények száma	14
Óvodai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	16
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	1668
Óvodába beíratott gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	1509
Óvodába beíratott hátrányos helyzetű gyermekek száma	447
Óvodába beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	141
Az óvodába be nem íratott 3. életévüket betöltött gyermekek száma	Nincs adat
Az óvodába be nem íratott 3. életévüket betöltött halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	Nincs adat
Gyógypedagógiai nevelésben részesülő óvodás gyermekek száma (integráltan neveltek nélkül)	0
Az óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	69

A rendelkezésre álló óvodai férőhelyek száma jócskán meghaladja az óvodába beíratott gyermekek számát. Az óvodák adatai szerint 419 fő hátrányos helyzetű, az összes óvodás 27%-a. A területben biztosított az itt lakó óvodáskorúak óvodáztatása. A rendelkezésre álló óvodai férőhelyek száma meghaladja a beíratott gyermekek létszámát, mely az elmúlt 7 évben 300 fővel csökkent. A hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma 30%. Négy óvoda jelez számottevő HHH gyereket: 2 db a Magdolna negyedben van, 1 db az Orczy negyedben és 1 db a Szigony negyedben.

. táblázat: Az önkormányzat fenntartásában működő általános iskolák adatainak változása

	Tanulók száma	Pedagógusok száma	Tanuló/ pedagógus
1999/2000	4 401	416	10,58
2004/2005	3 600	416	8,6
2005/2006	3 364	416	8,0
2006/2007	3 181	419	7,6

1990. óta a kerületben folyamatos csökkenést mutat a lakosság száma, és az általános iskolás korosztályt tekintve is egyértelmű a csökkenő tendencia. Jelenleg 3037 gyermek jár a kerület általános iskoláiba, ez a szám 2005-ben 3364 volt, tíz évvel korábban pedig 5145; a felvehető létszám 4024.

A kerületben az általános iskolai férőhelyek száma jóval magasabb az igénybevettnél. A tanulók száma 7 év alatt 1200 fővel - 25%-kal - csökkent, ugyanakkor 1820 gyerek más kerületben tanul. Az iskolákban a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma magas, 18% (0-47% iskolánként). A hátrányos helyzetűek száma 42%.

A gyermekek igen kis százaléka veszi igénybe az iskolaotthon, illetve a napközi minden intézményben meglévő lehetőségét (29%). Ez kevés, különösen az előző adatok ismeretében. Meg kell vizsgálni, hogy a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek mindegyikét teljes körűen elérik-e ezek a szolgáltatások. Meg kell oldani - ennél nagyobb mértékben - a gyermekek tanulásának támogatását, az önálló tanulásra tanítását, a még több hasznos délutáni foglalkozások szervezését. Tanórán kívüli programokon, szakkörökön a tanulók közel fele vesz részt rendszeresen. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében ez csak 24%.

Az iskolán kívüli egyéb segítő programokon a részvételi arány elenyésző. Meg kell vizsgálni ennek okát, és stratégiát kell kidolgozni a fejlesztésére.

.táblázat: Adatok az általános iskolákról, 2007-2008 tanév

Általános iskolai feladatellátási helyek száma	9
Általános iskolai osztálytermek száma	293
Általános iskolai osztályok száma	154
Tanulók száma	3037
Magántanulók száma	48
Sajátos nevelési igényű tanulók száma	230
Gyógypedagógiai oktatásban részesülők száma	147
Hátrányos helyzetű tanulók száma	1292
Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma	553
Első évfolyamosok száma	351
8. évfolyamosok száma	422
Napközis tanulók száma	1579
Átmeneti és tartós állami nevelésbe vettek száma	233

Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, Gyermekvédelmi Iroda, 2008

.táblázat: Hátrányos helyzetű gyerekek megoszlása

Az városrészek	Lakó-népesség száma ¹⁰	Rendszeres gyermek-védelmi kedvezmény-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva ¹¹	HHH gyerekek száma
Palota-negyed	13318	1,6%	35
Népszínház-negyed	7748	4,0%	46
Csarnok-negyed	11016	7,3%	151
Józsefváros központ	10297	5,8%	92
Magdolna-negyed	12068	14,0%	265
Orczy-negyed	8690	12,5%	160
Szigony-negyed	9793	5,5%	64
Tisztviselő telep	2649	1,0%	2
Ganz-negyed	1874	6,0%	15
Kerepesi-negyed	1052	1,2%	1
Százados úti negyed	3282	2,6%	7
Józsefváros összesen	81787	6,5%	838

.táblázat: Általános iskolai közoktatás integráltságának felmérése¹²

OM azonosító	tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint				
				Normál (általános) tanterv			Gyógypedagógiai tagozat	
	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH
.034883	387	36	33	387	36	33		
.034923	122	44	0	122	44	0		
.034926	259	46	8	259	46	8		
.034932	640	93	5	640	93	5		
.034921	350	130	75	350	130	75		
.034927	313	89	16	313	89	16		
.034936	455	91	2	455	91	2		
.038413	83	64					83	64
.034931	428	36	8	428	36	8		
	3 037	629	147	2 954	565	147	83	64

¹⁰ Forrás: KSH Népszámlálás. 2001

¹¹ Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, Gyermekvédelmi Iroda, 2008

¹² Forrás: JÖK PmH. Népjóléti Osztály, Gyermekvédelmi Iroda, 2008

.táblázat: Az önkormányzat fenntartásában működő gimnáziumok (nappali) adatai

	Tanulók száma	Tanuló/pedagógus
1997/1998	530	7,36
1998/1999	518	7,00
1999/2000	537	7,26
2006/2007	326	11,6

.táblázat: Nem Önkormányzati fenntartású intézmények

Fővárosi fenntartású intézmény
Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Képességfejlesztő speciális Szakiskola
Általános Iskola, Egységes Gyógyped. Módszertani Intézmény, Diák és Gyermekeotthon
Vörösmarty Mihály Gimnázium
Fazekas Mihály Fővárosi Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola
Schulek Frigyes Kéttannyelvű Építőipari Műszaki szakközépiskola
Széchenyi István Gyakorló Kereskedelmi Szakközépiskola
Jelky András Ruhaipari Szakközépiskola és Gimnázium
Szász Ferenc Kereskedelmi Szakközépiskola és Szakiskola
Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium
Bókay János Egészségügyi Szakközépiskola és Gimnázium
Lővey Klára Közgazdasági Szakközépiskola és Szakiskola
Szabó mester Szakképző Iskola
Budapesti Szolgáltató- és Kézművesipari Szakképző Iskola
Dekoratór Iskola
Más fenntartású intézmények
Esély Kövessi Erzsébet Szakképző Iskola
Szily Kálmán Két-Tannyelvű Műszaki Iskola
Gór Nagy Mária Szinitanoda Egyesület Művészeti Szakközépiskola
Atalanta Üzleti Szakközépiskola
Autizmus Alapítvány Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménye
Bázis alapítványi Szakközépiskola
Budapesti Divatiskola Divat-Stilustervező Művészeti Szakközépiskola
Hidas György Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
Keleti István Alapfokú Művészetoktatási iskola és Művészeti Szakközépiskola
Kharisz Keresztény Általános Iskola
Pannónia Motorkerékpár-szerelő és Műszaki Szakiskola
Piarista Gimnázium
Semmelweis Egyetem Napköziotthonos Óvodája
Wesley János Óvoda, Általános Iskola és Szakiskola

2.6.2 A helyzetelemzés összegzése: hogyan érvényesül az esélyegyenlőség a kerületben?¹³

1. A kerületben biztosítottak és elérhetőek az esélyegyenlőség szempontjából legfontosabb közszolgáltatások.
2. A kerületben a hátrányos helyzetű gyermekek aránya 37-38 %, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya 14-15 % (a pontatlanság a különböző adatok eltéréseiből adódik). A sajátos nevelési igényű és részképességzavaros gyermekek aránya 7%, ami megegyezik az országos átlaggal.
3. A kerületben élő 3-14 éves korosztály alapfokú közoktatási ellátási feltételei saját fenntartású intézményekben biztosítottak. Magas az eljáró gyerekek száma (1826 fő). Az osztálytermek száma jóval meghaladja a tanulócsoportok számát.
4. A kerületben a halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek k számbavétele és követése nem megoldott. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében az első lépés az érintett gyermekek és családok azonosítása.
5. A kerület óvodái közt a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megoszlása érvényes adatok hiányában csak korlátozott mértékben vizsgálható. Hét óvoda adatai alapján a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodák közötti megoszlása nem kiegyenlített, így azonnali intézkedést igényel.
6. A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számának minél pontosabb meghatározása és ezen gyermekek 3 éves kortól történő óvodáztatása későbbi iskolai előmenetelük és sikerességük érdekében halaszthatatlan feladat.
7. A kerület közoktatási intézményeiben jelen van a szegregáció, részben spontán (a szülők a szabad iskolaválasztás révén a magasabb presztízsű óvodákba/iskolákba íratják gyermekeiket), részben az oktatásszervezés ad módot rá a tagozatos osztályok működésével.
8. Az intézmények presztízse közötti különbségek kitapinthatóak. A statisztikák egyértelműen mutatják az iskolák eredményessége közötti különbséget.
9. A Lakatos Menyhért Általános Iskolában az országos átlagnál magasabb arányban találkozunk hiányzás miatti évfolyamismétlőkkel, ennek okait mihamarabb fel kell tárni, a problémát orvosolni szükséges. A diákok az országos átlagot meghaladó arányban folytatják tanulmányaikat szakiskolában. A kompetenciamérés adatai szerint az országosnál lényegesen gyengébb az ebben az iskolában tanuló diákok teljesítménye, az iskolán kívüli segítő programokban csak a gyerekek 7 %-a vesz részt.

¹³ Forrás-Biró Aletta és Némédi Györgyné: Józsefvárosi Közoktatási Esélyegyenlőségi Programja a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási sikeressége érdekében /2008., kivonat

12. Az iskolákban eddig is igényelték az integrációs, és a képesség-kibontakoztató támogatást..

13. A kerület önkormányzata jelentős anyagi támogatást nyújt az intézményeknek, a leghátrányosabb helyzetben lévőknek nagyságrendekkel nagyobb arányban.

14. Az iskolán kívüli segítő programokban való részvétel iskolánként eltérő.

15. A tanórán kívüli programokban (elsősorban napközi, szakkörök) való részvétel a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében változó, néhány iskolában elenyésző. A magas hhh arányú iskolákban kedvezőbb a helyzet. Külső segítő programjaira is van példa (NAP program).

2.6.3 Esélyegyenlőségi intézkedési terv

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási és társadalmi integrációjának biztosítása és előmozdítása, különös tekintettel az esélyteremtésre.

A legfrissebb kutatások szerint a közoktatásban jelen lévő szegregációs és szelekciós mechanizmusok korlátozzák a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférést, tovább mélyítik a meglévő társadalmi különbségeket, ezért a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek/tanulók oktatási sikeressége kiemelt figyelmet kíván. Ezek a különbségek megfelelő jogi, finanszírozási és szakmai környezet kialakításával jelentősen csökkenthetők.

Esélyegyenlőség érvényesítése: Néhány társadalmi csoport, így különösen a szociálisan hátrányos helyzetűek közé tartozók számtalan hátrányt szenvednek el mindennapi életük során. Mindannyiunk érdeke, hogy javuljon ezeknek az embereknek az élete. A demográfiai változások, a foglalkoztatás növelése, a képzettségbeli hiányosságok orvoslása, a vállalkozások versenyképességének növelése, szegregációmentes közoktatás ebben fontos eszköz lehet.

Az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg, hogy a diszkrimináció tilalmának betartásán túl erőfeszítéseket tegyenek a nők, a romák, valamint a fogyatékkal élő (a továbbiakban: érintett célcsoportok) esélyegyenlőségének javítása érdekében. Az esélyegyenlőségi politika tehát nem esik egybe az egyenlő bánásmód biztosításával: mindazon jogi és nem jogi eszközöket jelenti, amelyek azt a célt szolgálják, hogy mindenki egyenlő eséllyel érvényesülhessen az élet legkülönbözőbb területein - oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb. -, de legalábbis csökkenjenek az érintett célcsoportokat érő hátrányok.

A Köznevelési törvény és a 2003. évi CXCV. Törvény egy törvényen belül kívánja szabályozni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségre vonatkozó szabályokat.

A törvény szellemében Budapest VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzata a kidolgozta a Kerületi Köznevelési Esélyegyenlőségi Helyzetelemzését és Programját, vállalva, hogy az elkészült és elfogadott dokumentumot összehangolja az önkormányzati intézkedési tervvel az önkormányzati minőségirányítási programmal, valamint a fenntartása alatt működő köznevelési intézmények működtetésével, pedagógiai munkájukat szabályozó dokumentumaikkal.

A Józsefvárosi Köznevelési Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervet Józsefvárosi képviselőtestülete 2008. február 2-i ülésén elfogadta. A terv az IVS mellékletét képezi.

2.6.4 Közművelődés

A kerületben található közművelődési intézményeket, szervezeteket a fenntartó szerint két csoportba lehet sorolni. A Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete által fenntartott, finanszírozott közművelődési intézmények: a Józsefvárosi Kulturális Központ, a Józsefvárosi Roma Szolgálat, illetve meg kell említeni a Képviselő-testület által létrehozott és támogatott Bárka Józsefvárosi Színházi és Kulturális KHT-t. Nem a helyi önkormányzat által fenntartott közművelődési intézmények, szervezetek: Gutenberg Művelődési Otthon, Vasas Művészegyüttes és Ifjúsági Ház, Taurus Klub-könyvtár, Közalkalmazottak klubja, Kossuth Klub és a Magyar Rádió, mint a kerületben található legjelentősebb média.

Az önkormányzat által fenntartott 29 intézmény költségvetése, amely ugyanennyi székhelyet jelent, további 24 telephely működtetését kell, hogy biztosítsa, amely egyrészt az épületek üzemeltetését, illetve a nevelési-oktatási intézmények esetében sportudvarok, játszóudvarok fenntartását is magában foglalja a bér jellegű kiadásokon túl.

A kerületi köznevelési és közművelődési intézmények mintegy 80%-ára jellemző, hogy a XX. század elején épültek az akkori előírásoknak megfelelően, a második generációs épületek pedig az 1960-70-es évek óvoda-iskolaépítési időszakában. Mindezek alapján mind a 29 intézményre elmondható, hogy a tér belső felosztása, a hatályos építészeti szabvány szerinti helyiségek, helyiségcsoportok (tantermek, kiszolgáló helyiségek, sportudvarok és játszóudvarok) biztosítása nem felel meg a jelenlegi előírásoknak. Ennek megfelelően a kerületfejlesztési koncepcióban foglalkozni kell az épületek belső kialakítása, nagykarbantartási, felújítási munkái, külső megjelenése, a szükséges, tervszerű beruházások kérdéskörével.

2.6.5 Egészségügy

A józsefvárosi lakosság egészségi állapota aggasztó képet mutat, mely a lakosság szociális helyzetével, demográfiai mutatóival, életmódbeli és környezeti

meghatározottságával is szoros összefüggésben van. Az ÁNTSZ 2002-ben készített összefoglaló anyaga a kerületre jellemző morbiditási (megbetegedési), mortalitási (halálozási) adatokat és azok betegségcsoportok szerinti megoszlását Budapest hasonló adataival vetette össze. A vizsgált kórok jelentős részben [pl. cardiovasculáris (szív-, ér-) betegségek, diabetes, magas vérnyomás, cerebrovasculáris (agyi) betegségek, ischaemiás szívbetegségek, krónikus légzőszervi betegségek, pszichoaktív szerek használata által okozott zavarok, májbetegségek, csontritkulás, gümőkór] a VIII. kerületi prevalencia (előfordulási gyakoriság) a fővárosét jelentősen meghaladja. A mortalitási adatok összevetése kapcsán azt látjuk, hogy mindkét nem 10.000 lakosra jutó halálozási arányai az összes betegségcsoportban lényegesen magasabbak a fővárosi átlagnál. A leginkább veszélyeztetett csoport a 35-55 éves férfiak csoportja, tehát a még munkaképes családfenntartók, illetve a 45-55 éves nők, akik körében kiugróan magas az összadagatos halálozás.

2.6.6 Szociális ágazat

Az Önkormányzat szociális feladatait túlnyomórészt keretjelleggel - a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében - a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló többször módosított 1993. évi III. tv. (továbbiakban: Sztv.) szabályozza, illetve határozza meg. E törvény számos helyen mind anyagi jogi, mind eljárásjogi kérdésekben felhatalmazó rendelkezéseket tartalmaz a helyi, települési önkormányzatok számára, hogy önkormányzati rendeletben szabályozzák - a helyi társadalmi viszonyok rendezésére - a pénzbeni és természetbeni támogatásokat, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokat. A törvény felhatalmazása és feladat meghatározásai alapján e szabályozást a Józsefvárosi Önkormányzat Képviselő-testülete a többször módosított 35/1996. (VI.25.) sz. önk. rendeletében (továbbiakban: önkormányzati rendelet) valósítja meg.

Intézményi ellátórendszer

A személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatások formáit, az intézményhálózat kialakítását az Sztv. a települési önkormányzatok számára kötelező jelleggel határozza meg; alap- és szakellátás szerinti differenciálásban. Alapellátási feladat a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés, amelyeket a Józsefvárosi Önkormányzat maradéktalanul ellát önkormányzati fenntartású intézmények útján (Őszirozsa Gondozó Szolgálat, Józsefvárosi Családsegítő Szolgálat).

A Budapest Főváros VIII. Kerület Józsefvárosi Önkormányzat fenntartásában, az „Őszirozsa” Gondozó Szolgálat működteti idősek részére 5 telephelyen a nappali ellátást nyújtó intézményeket. Az engedélyezett férőhelyek száma 2007-ben 300 fő, a feltöltöttség 98 %-os volt.

VIII. kerületben működő Idősek klubjai
„Napraforgó” Idősek Klubja
„Ciklámen” Idősek Klubja
„Víg otthon” Idősek Klubja
„Őszikék” Idősek Klubja
„Reménysugár” Idősek Klubja

Az önkormányzat illetékesének írásbeli tájékoztatása szerint a nappali ellátást nyújtó idős klubok kihasználtsága a nyitva tartási idő 10:00 - 14:00 óráig terjedő időszakában a legnagyobb 70,60 %-os, a többi időszakban a klubtagok szórányosan, de folyamatosan, az egyéni igények és helyi közösség igényei szerint látogatják az intézményeket.

Gyermekevédelmi, gyermekjóléti feladatok

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény - annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekevédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről - (az Sztv.-hez hasonlóan) túlnyomórészt keretjelleggel határozza meg a települési önkormányzatok számára ellátandó feladatokat, a támogatások típusait, jogosultsági feltételeit, az intézményrendszert.

A törvényben meghatározott pénzbeli ellátásokat a Józsefvárosi Önkormányzat is maradéktalanul biztosítja az arra jogosultak részére. A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátási feladatoknak való megfelelés érdekében a Képviselő-testület 1999. évben létrehozta a Józsefvárosi Gyermekjóléti Szolgálatot. A Szolgálat a törvényben meghatározott prevenció, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében, a jelzőrendszert kiépítette. Ezen túlmenően - túlnyomórészt fővárosi és minisztériumi pályázati pénzeszközök bevonásával - a veszélyeztetett, krízishelyzetben lévő családok illetve gyermekek ellátása, elhelyezése érdekében a családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona feladatellátásnak próbál eleget tenni. E területen problémaként mutatkozik, hogy jelenleg az intézmény telephelyei a kerület különböző pontjain (Sárkány u., Illés u., Kőrös u., Homok u.) találhatók, mely a szakszerű családgondozást nehezítik.

A törvényben megfogalmazott 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését az önkormányzat a bölcsődei intézményi rendszerrel - az Egyesített Bölcsődék keretén belül öt tagintézménnyel - látja el. Összességében megállapítható, hogy a szociális és gyermekevédelmi ágazatban fenntartott intézmények működtetése évről-évre az önkormányzati költségvetés 4-5%-át teszik ki.

